

Vítězslav Nezval

ABECEDA RODINA HAR-
LEKÝNŮ PAPOUSEK NA
MOTOCYKLU DEPEŠE
NA KOLEČKÁCH TYDĚN
V BARVÁCH PODIVU-
HODNÝ KOUZELNÍK EXO-
TICKÁ LÁSKA RAKETA
MŮSA HISTORIE VOJÁ-
KA SRDCE HRACÍCH HO-
DIN COCKTAILLY ADÉ

Pantomima

ŠTYRSKÝ

DEVĚTSIL

p
o
e
s
i
e

1924

RL
1395

1. The first part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the history of the world, and to a description of the various methods which have been employed by historians in the collection and arrangement of their materials.

2. The second part of the book is devoted to a description of the various methods which have been employed by historians in the collection and arrangement of their materials.

3. The third part of the book is devoted to a description of the various methods which have been employed by historians in the collection and arrangement of their materials.

VÍTĚZSLAV NEZVAL

PANTOMIMA

poesie

RLQ

878

ÚSTŘEDNÍ STUDENTSKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ

PRAHA 1924

MUSEE NATIONAL
DE L'ART MODERNE
DOCUMENTATION

EDICE „PRAŽSKÉ SATURNALIE“ SV. 1

Veškerá práva vyhražena autorovi prostřednictvím

„Devětsilu“, Praha II., Černá 12 a.

150 4 138200
100 000 138200
100 000 138200

1922—1924

MUSEE CANADIEN
D'ART ET D'HISTOIRE
SCIENTIFIQUE

RL1395

UNIVERSITY OF
MICHIGAN LIBRARY
ANN ARBOR, MICHIGAN
48106-1000

SVĚ MŮSE

a TEIGEMU

A b e c e d a

J. A. RIMBAUD:

„Vynalezl jsem barvu samohlásek! —
A černé, E bílé, I červené, O modré,
U zelené! — (Alchymie slova.)

A

nazváno buď prostou chatřičí
Ó palmy přeneste svůj rovník nad Vltavu!
Šnek má svůj prostý dům z něžž růžky vystrčí
a člověk neví kam by složil hlavu

B

oranžový plod lampion mléčné záře
jímž matka po prvé opojí v kolébce syna

B

druhé písmenko dětského slabikáře
a obrázek prsu milencina

C

září jako měsíc nad vodou
Ubývej zhasni měsíci veliký!
Romance gondolierů na vždy mrtvy jsou
tož vzhůru kapitáne do Ameriky

D

luk jenž od západu napíná se
Indián shlédli stopu na zemi
Poslední druhové zhynuli v dávném čase
a měsíc dorůstá prerie kamení

E

nevím k čemu bych Tě přirovnal
Tři linky táhlý tón tvůj zaznívá
Telegrafistce někdo lásku lhal?
Tři linky každá stejně pravdivá

F

písmenko té již měl's nejvíc rád
rty úží se zas jiné k polibku
Zbylo jen písmeno vzpomínka a chlad
M písmenko té již mám nejvíc rád

g

Ted' vzpomínat mi každý dovolí
při **g** na pohotovost Fairbanksova lasa
Na zemi řije stádo buvolí
a já jím argentinský řízek z jejich masa

H

člověk vydechne a nedýchá pak již
clown skočil s hrazdy hudba mlčí Drum!
Jen v koutě šaška tleskat uslyšíš
— Výborně já jsem také publikum

I

pružné tělo tanečnice
nad hlavou červený vějíř plápolá
Kapelníkova rudá kštica
nejvyšší tóny! Indianola

J Q

Přes Německo do Francie
dudák se svým měchem větry pluje
Chodské písně pomalu
hvízdá na svou píšťalu

K

v optikově skříní viděl jsem
Paprsek letí tam a zase zpět
Zrcadlo Moje podobizna? Býti básníkem
je být jak slunce býti jako led

L

horizontála **L** vertikální směr
Inženýr ví žes vzácná lýra jejich
Studenti říkají ti chybně úhloměr
Dělníku svítíš jak lampička na kolejích

M

jasná hvězdo chiromantie
Úspěch se s hlavní čarou kříží
Život a srdce dvě mocné linie
ve smrti dlaň tvou navždy k spánku sklízí

N

Od hlavy až k patě
mileneček k milé je láskou přitažen
Láska je vratká však
jak spojovací linka hlásky **N**

O

dráha komety znamená astronomovo
Elipsu nekonečností též zvou
Zas věčnost Po Einsteinovi! Tajemství Ahasverovo
Ó ano každá rovnice má svoji neznámou

P

jako tabulka na rozcestí
V lidové mluvě **P** symbol každé cnosti
a někdy tebou mluví všecka lidská bída
👉 Žebrákům vstup se přísně zapovídá 👈

R R R

bubínky daly se na pochod
přes devět mostů přes sedm vod
R R R
komedianti z Devětsilu
rozbili stánek na březích božského Nilu

S

V planinách Černé Indie
žil krotitel hadů jménem John
Miloval Elis hadí tanečnici
a ta ho uškla Zemřel na příjici

T

dvojnásobná šibenice
Popěvek smutný popěvek o smrti
Zahynulo jich pod ní na tisíce
zahynul pod ní Josef Kolínský

U

připomínáš tiché dětství naše
bučení kravek v zátoce
v plátěných košíkách pastýřské mesiáše
a smaragdovou zeleň ovoce

V

odraz pyramidy v žhoucím písku
V konstruktivní báseň hodná Disku

W

Kasiopea jak letec bezúhonná
kroužící nad hlavou mocného faraona

X

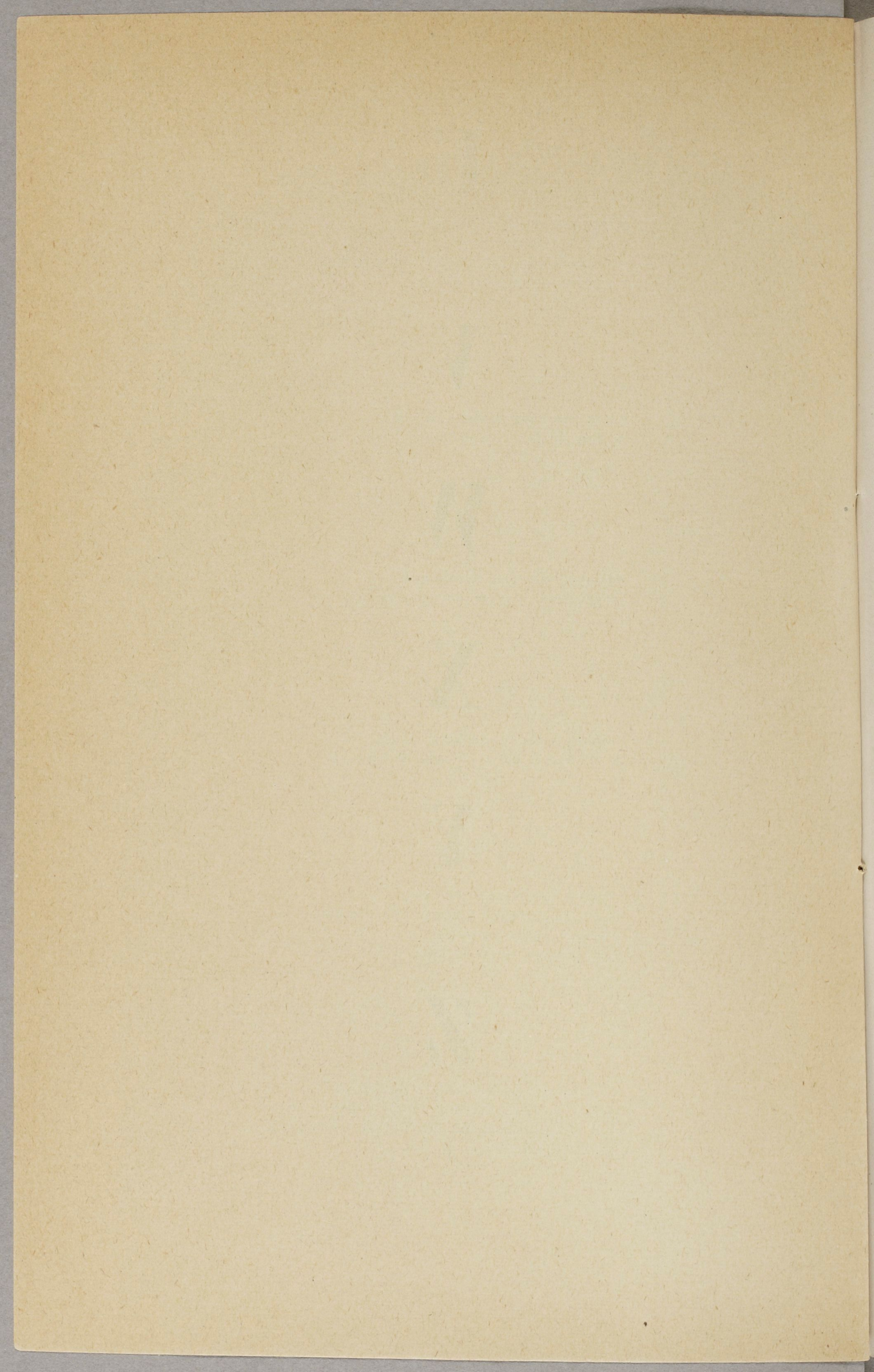
Kajново znamení na hlavě zmije
X věčnost X jed který stále tě otravuje

Y

Dnes jsi jen hračkou pro děti
Za strojních pušek vyrostly pohádky naše
a přece v dávném století
zabil prakem David Goliáše

Z

na rozloučenou Nuž tedy s bohem již
Desáté můsy vzpomeneš zubatých gigrat střelce
Ach každé loučení má zuby Ó ano však ty víš
Zubatá dráho vzhůru po Eiffelce!

Jindřich Štyrský: Cirkus Simonetta

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

R o d i n a
h a r l e k ý n ů

Panoptikum

Jiří Svobodovi

*Komedianti z Texasu
na pouť se dali
Francěsko Lyk a malá Isabela
pod oranžovým slunečníkem jela
dva nábožní oslové je táhli
v mexické drožce*

*Po celém světě bloudíce
zapatli do města Třebíče
bengalským ohněm rozžali si tam
vlasaté komety a měsíce*

*Oslové stojí v noci na stráži
s ponocným do řeči se rádi dávají
a malá Isabela
s obroučkem chalcedonů kolem čela
hned u dveří stanu spí*

*Francěsko tebe patnáct řeči zná!
Panoptikum je věc tak překrásná
Vrahové královen a čarodějnice
na rožni pekou se tu za živa*

*Kdejaký ztroskotaný Titanik
vylovil z moře tvůj statečný potápěč Lyk
Herculaneum a Pompeje
jak růži uprostřed sopek tu vidět je*

*Ach kolik sirot zde děti opláčou
a kolika bubínky potěší žalost svou!
Jak dukát jenž cinká z řas je líbezný
pohled tvé princezny*

*A dětská očka jako výklady
po městě roznosou tvé poklady
a dědům náhle lulka vyhasne
pro zářivé bohatství tvé*

*Kdejaký švec by s tebou chtěl tak rád
do světa na trh se odebrat
a v Texasu uprostřed pestré směsice
prodávat botky z Třebíče*

*A kdejaká dívka z továrny
by změnila život svůj beztvárný
za lesk tvých cetek jež osel tvůj nosit smí
na svém postroji*

*Až odjedeš z města Rousseau nábožně
zrovna jako když sny své maluje
zvěční tě pro nás kdož jsme jako ty
plni prostoty*

*Pokusil jsem se vymyslet nové květy, nové hvězdy,
nová těla, nové řeči.*

RIMBAUD

*Rozřešil jsem tento dlouho trvající boj mezi tradicí
a invencí, mezi řádem a dobrodružstvím.*

APOLLINAIRE

Kočující divadlo

I

*Pan Groh jde se svými plakáty
a se svým nákrčníkem
do třetího poschodí
Muž nejhezčí dámy bývá bohatý
Pan Groh dnes jistě dobře pochodí*

*Pan Groh jde se svými plakáty
se svým nákrčníkem
a s prázdnou
se čtvrtého poschodí*

II

*V kavárně za oknem
dvě našminkované herečky a první tenorista
malátně stopují očima
špinavý chodník města
popíjejíce vodu s absintem*

*Muž nejhezčí dámy a tipmamsela
otočili se po nich lačně
— Vidíte slečno jen kdybyste trochu chtěla!
Stačí elegantní způsob nudy soustavné pěstění těla
a zvýšíme gáži o 7⁰/₀ každoročně*

III

*Pan ředitel hraje kulečnick
a jeho paní se dala s lyrickým básníkem do hovoru
Nejvíce se mluví očima
pod žárovkou na zeleném plyši
pan ředitel ví co slyší
když hraje kulečnick*

IV

*Pan Šart s rodákem tohoto města
učí se roli
Melancholie nejvíce trestá
když nevíš co vlastně bolí*

V

*Paní Hladílková bude náповědou
Herecká krev se v ní rozvířila znova
tož do rakve s odkvetlým tělem
do budky
jež vystrkuje obecnstvu její záda*

VI

*Svata Kadlec má benefiční večer v Dětské tragedii
Z očí mu stéká slza
hle ony to všechno skutečně žijí
Jeho Lola drží mu za kulisami palec*

VII

*Pan pokladník rozdává gáži
Jeho kapsa to necítí
ale přivírající se víčka odhadnou jak váhy
co takový benefiční večer váží*

VIII

*Dva dobrodružní šaržisté
vstupují do bordelu
Obětovat nevěstce dvacetikorunu
to není hřích zajisté
a někde se líbat musí*

IX

*Muž nejhezčí dámy bývá bohatý
Poněvadž je dnes v dobrém rozmaru
říká svlékaje si čamaru
— Až přijde zas ten s bílým nákrčníkem
kup abonoma!
to se vyplatí*

X

*A dívkám v továrně
zdá se o lásce doprovázené krásnými slovy
a píše do Prahy básníku Seifertovi
nakladatelskému úředníkovi
— Na jedno jeviště knížku veselohru
něco veselého a směšného
na druhé jeviště knížku hodně smutnou
něco smutného*

XI

(Přesmyčka jako P. A. Birot)

*Ten chlapec co nese panu Šartovi garderobu
to jsem já
A ten básník co napsal tento vaudeville
to je ten nosič garderoby*

XII

*Dvanácti písmeny plakát se loučí
DNES
NAPOSLED*

***Co je styl? Pro většinu lidí je to složitý způsob mluvení
o jednoduchém. Podle nás velmi prostý způsob vyjadřování
nejsložitější věci.***

Básník odkryl vše, ale nepoučuje nikoho.

COCTEAU

***Básnění je možnost dáti užívat a sdělit určité množství
lidské schopnosti, nashromážděné v nás, záminka nedefino-
vatelné fyzické lenosti.***

TRISTAN TZARA

Pierot cyklista

Remo

*Pierot
žebra*

*cyklista
v neděli
hodinu od města
v pruhované košili*

jak zebra

Suflerkou je

Colombina

*S ochotníky
cvičí dítky*

Hvězda kina

Popelkou

V zákulisí

v rychlém tempu

*loutky strojí
mrtvé křísí
Pierot jí*

drží lampu

Vaudeville

*Nálada hezká
Šum*

od vil

Publikum

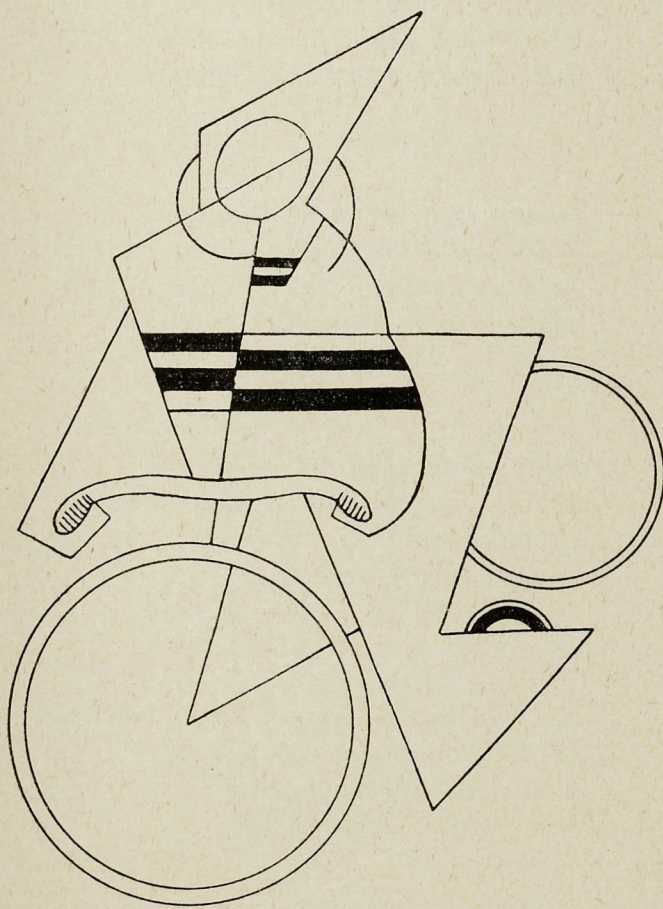
tleská

*Pierot
měsíc*

*na rameni
Colombince v snění
vece*

*Na jaro
je sic
nejhezčí plán*

Aeroplán

Jindřich Štyrský: Pierot cyklista

Jarmareční písnička o nevěrné lásce

*V kolonii blízko nad rovníkem
dodnes vědí o tom zločinu
On byl vojenským aviatikem
Ona měla kantinu*

*Mladým důstojníkům prodávala
cigára a sladké likéry
V hříšných očích hříšné sklony měla
Rozkošnictví lenost pověry*

*Mladý Jack se do ní zamiloval
Dobrá příležitost byla tu
Že ji příliš často navštěvoval
došlo jednou k dramatu*

*Pilot náhle k půlnoci se vrátil
houkla rána On jen trochu zbled'
na ni se však ani neobrátil
a chtěl rychle odletět*

*Na prsa mu padla v hořkém pláči
Do létadla rychle skočil s ní
Letěli jak stěhovaví ptáci
čtyři neděle a sedm dní*

*Deserce však trestá se vždy kulkou
což je smutné pro milovníky
Přistal tedy s nevěrnou svou milkou
v lůně nejčernější Afriky*

*Černoši ho řevem uvítali
jako boha jenž spad' s nebe k nim
V mouřenínské zemi zdráv buď králi!
Byl jim vůdcem třicet zim*

*Pak prý každý zločin sám se trestá
Nevěř hochu na to přísloví
Nejsou jenom vesnice a města
jsou i dálné končiny*

*Tam je možno žít i třicet roků
v té nejlepší shodě s černochoy
přes to že se někdy stýská trochu
po kantině s vojáky*

*Božská palmo jež jsi nad rovníkem
rozešum to v dálnou končinu
On byl vojenským aviatikem
Ona měla kantinu*

Muž, jenž se pokládal za vzdělaného a myslícího, otázal se ve vlaku svého souseda, jenž se zabýval jakoby bez cíle svou cestou: Věříte v Boha, milý příteli? — Nikoliv, odvětil neznámý, Bůh je jak se zdá pojmem vás, filosofů. — Nu a co duše? — Víte sám, že jí dosud anatomové nepreparovali. — Což v absolutní nicotu, věříte? — Pane, jak ve století Einsteinovy teorie relativity... — V co tedy věříte, vy zlořečený synu stroje? — Věřím, že 13 je nešťastné číslo.

ANEKDOTA

Komedianti

I

*Ten zázrak stal se o pouti
Z daleka přišli sem
Na hlavě měli kornouty
a dýku za pasem*

*Dva druhové jim umřeli
Jak loutky ve voze spí
Po celou cestu jim zvonily
bláznivé rolničky*

*Hned první dům je hospoda
Kolotoč vztýčili tam
Hle umíráček smutně lká
bim bam bim bam bim bam*

*To umřel doktor z dědiny
Ach bude smutná pouť!
Na věži bijí hodiny
Kam uprchnout?*

II

*Je večer Z dálky slyšíš hrát
naivní kolovrátek
Chce se ti tančit chce zaplákat
u jedněch vrátek*

*Hvězdy jak skleněné kytice
zvěstují dálku
za oknem smuteční světnice
zříš odsín katafalku*

*Nemocní k mrtvému lékaři
pro léky pospíchají
nemocní starému hrobaři
do rakve uléhají*

*Je večer V dálce slyšíš hrát
Paličky do bubnu bijí
komedianti jdou svolávat
na komedii*

III

(Komediantův zpěv)

*Tak dobří byli Smutná věc
Jak loutky ve voze spí
Teď přijdou zahrát na konec
vám nemocní*

*Pro radost jiných a pro svůj chléb
vesele uměli žít
teď musí sobě na pohřeb
peníze vysloužit*

*Je těžká noc je těžká zem
smrt nejtěžší je snad
po té už ani zázrakem
nelze nic vyžebrať*

*Tak dobří byli Smutná věc
a po smrti klidu v nich není
Mrtví jdou nemocným na konec
zahrát pro obveselení*

IV

*Ten zázrak stal se o pouti
Z daleka přišli sem
Na hlavě měli kornouty
a dýku za pasem*

*Ten jeden co teď z mrtvých vstal
na koni jezdí zas
Ten jeden co teď z mrtvých vstal
po druhé zlomil si vaz*

*A ten jenž chodil žebrati
dům od domu
vztáh klobouk jal se žebrati
a srdce puklo mu*

*A zástup lidí již sem šli
zděšeně do kosmu řve
Nemocní rázem vykřikli
Teď lékaře !*

V

*Přistoupil v černém oděvu
tak laskav jako dřív
Poznal jsi z jeho pohledu
že bude věčně živ*

*Když na rány jim obklad dal
tiše se ukloní
a ještě tišeji zašeptal
Již zemřeli*

*A odcházeje jak by chtěl
naposled sbohem dát
naposled mezi dveřmi děl
Do tří dnů pochovat*

*Opona padá V černé tmě
jen stín tří mrtvých zbyl
A lékař všecky nemocné
svým slovem uzdravil*

VI

*Dva pohřby jdou Tři rakve jdou
a jeden zástup jde
Déšť opadá nad řekou
tak nábožně*

*Tři sešli se Tři zemřeli
Tož buď jim věčný klid
Budou tu spolu přáteli
druh s druhem po bok hnít*

*Lékařem byl Tam leží hůl
zde klobouk na okně
Že tisíc smrtí obeplul
on nezemře*

*Na hlavě měli kornouty
a dýku za pasem
Rok co rok přijdou k vám o pouti
Budiž jim lehká zem*

P A P O U Š E K
N A
M O T O C Y K L U

POETIKA

Nejprve pohrdání lakomci!
Obraz jenž žhářsky zapaluje!
Žongléřství lůzy když se korunuje
a lásku teprv ku konci

My jsme ta garda uličníků
atleti básníci a kurvy v jednom šiku
Až bude nejhůř doma za pecí
do Austrálie rovnou utéci

A jinak s aeroauty v jedné řadě
tančiti Rag-Tíme na barikádě
z měšťáckých lebek sádlo na šrouby
až sloni k pochodu nám zatroubí!

V dělnickém baru za hudby střelných ran
své básně koktat žhavým nevěstám
pod trestem smrti stíhat potraty
a plíti na literáty

Mít šarlatánskou eleganci!
Ve varieté dovést změnit nudnou stanci
a vést si s nedbalostí srdečně
Ostatní přijde samo konečně

PAPOUŠEK NA MOTOCYKLU

O ŘEMESLE BÁSNICKÉM

Je to třeba říci bez okolků. Marně jsem čekal na příchod jasnovidné stenotypistky, když horečka, vysvobodivši se z lékařských encyklopedií, dosáhla ohňostroje a tančí. Má půvabná sestřenko, má radiová holubice, bon vent bonne mer! Ten, kdo přišel z nenadálého klidu nemocnice anebo z boulevardů minulého století a naklonil ucho k mé hlavě, uslyší zvonění třiceti budíčků.

*

Jsem zaujat pro svůj způsob.

*

Básníci minulého času holdovali filosofii. Myšlenka. Její nenadálé odstupňování. Dedukce, indukce, rozvedení sujetu, závěr. Logika pojmů ošacených do slavnostního hávu. Hú, jaká práce! — Plesnivé nevlídno pracoven. Myslitelé!

*

Jsem v neustálém kontaktu se svým trávením. Všecky smysly v chodu. 36 antén a instinkt věčně protékající. Všecky se slévají k jedinému bodu šachovnice. Souhrn chvění a jeho šipky — hle sensibilita.

Hle, to jste vy, jež mne vytváříte! Sluch, jímž jsem přiváděn k věčnému spánku. Neustálé hučení promenád. Tupé lomozy, jimiž jsem usmrcován. Je třeba pohlédnouti vzhůru na letící aeroplán a uslyšet skřivánčí píseň. Stav citlivosti v deliriu.

Hle, to jste vy! Oči, jimiž jsem probouzen k životu. Je třeba viděti elektrické květiny a cítit vůni v odporne tlačení. Magická zrcadla, oči, vidmo pralesa a tučné verše na nároží. Hle, to jste vy! Modré barvy halen, tato kolmá nebesa, kokardy drožkařů. A neustálá přítomnost mých zahrad a vinobraní, mých ptáků! Nezapomenutelné pohádky.

*

Nervosní zdraví XX století je předpokladem moderní poesie, umožňující rychlé asociace a volné představy.

Starý způsob tvoření, neorganický, podržující se ideologii, sujetu a logice.

Nový způsob, organický a fyziologický růst formy z představ a jejich reprodukčních zákonů.

Auditivní typy umělců poklesají s kursem romantické kontemplace.

Superiorita představ zrozené z moderních velkoměstských skutečností zvýšila vizuální schopnost dnešního umělce.

Není pro mne pojmů. Pryč se sujetem! To vše jsem spatřoval každodenně v několika zlomech vteřiny. Nosím vás s sebou bez filosofické souvislosti. To jste vy, jež mne vytváříte. Hle, to jsem já! Souhrn představ, těchto papoušků s kouzelnými jmény.

*

Neustálé pronikání. Vždy jiná směs. Zákon asociace, nejiná síla než ta, jež ovládá mou řízeň a mé vášně.

*

Je třeba neustále naslouchati tomuto zákonu. Lenosti, hydro, jež chceš býti věčně ukájena! Je třeba neustále vynalézat.

*

Kouzelník, jenž z nekonečnosti možností vybral vždy jedinou. Prvky v neustálém víření! Hle, některé udice:

PŘEDSTAVA: Tvar zaostřený v zrcadle. Ohnivý papoušek nebo lampion. Opona padá! Tvar zaostřený v zrcadle.

ASOCIACE: Alchymistka rychlejší nežli radio. Je to zcela přirozené jako výměna krve. Jiskry přeskakující s hvězdy na hvězdu. Tento zvláštní druh myšlení, kdy plujeme po řece Acherontu, přitahování magnetickými horami, jež se otvírají se svými výjevy. Jízda na kolo-toči jeskyní, jež má tmou mezi skleněnými oásami, mezi kyticemi světla a vodomety.

*

RYTMUS: Síla jež přetrhává souvislost tepu. Mezery v logickém. Není plynulosti. Je jiskření. Představy vržené a odvržené, kolibříci za určitého osvětlení. Rada signálů.

Rým: Sbližovati vzdálené pustiny, časy, plemena a kasty souzvukem slova. Vynalézati podivuhodná přátelství.

Asonance: Bystrá, mondenní, neodolatelná. Je to labilní a kouzelné jako přístav před odjezdem, láska těch, jež na sebe letmo pohleděli a milovali se. Zábavné mesaliance. Dítě o němž řekli: Koketa.

Pojem a sujet jsou odvozené koreláty filosofických epoch. Logická a ideologická scholastika.

Představa, primerní a fyziologický korelát.

Zákonnost této poesie zcela životná jako zákonnost snu.

Poetická intelligence spočívá v přehlušení načerpané intelligence.

Asociace primerní, obecně platná, sprostředkující stav otevřené hypnosy mezi básníkem a čtenářem.

Asociace sekunderní, závislá na individuální paměti.

Nutnost představové kvality rýmujičích se slov.

Asonance připouští velké množství asociací, nejsou zatížena akustickou vazbou tak legálně jako rým.

Metafora: galantní exaltovaný světák.

Umění: Umění zachycovati a řídit tyto běžce. Umění ekvilibristiky. Hle, maximální výkon, toť hra.

Práce: ta předcházela. Otažte se tanečnic a polykačů ohně. Otažte se papouška, jedoucího na motocyklu.

Můsa: To čím se udává tón vůně.

Axioma tohoto způsobu, zcela fyziologický pochod. Ukájení pudu poetického.

Umění: velicí milovníci směli a krásní, procházející brlohem onanistů.

BÁSEŇ: Zázračný pták, papoušek na motocyklu. Směšný, prohnáný a zázračný. Věc jako mýdlo, perleťový nůž či aeroplán.

*

Některé záliby: Křiklavé barvy, kolo-toč, obrázky světic v krajkách, harmonika, hráči z Jenofefy, lidé v zástěrách, planety, kóřalka, venkov, pohádky a jejich asociace.

Některé záliby: Poudre, výkladní skříně, parky, promenáda, orchestriony, kavárna, rozmar, kravaty, umělé květiny a jejich asociace.

Láska k Můse.

Nové směsi: Historie a bajky promíšené s povídkami z music-hallu. Zázračné křížení.

Emoce: Maximum emocí za vteřinu. Ne popis. Souhrnná představa: Reflektor, jenž má účinek. Rána ve spánku, jež vzbuzuje sen. Pochod jako ve snu. Od účinku k jednotlivostem. Světlý bod, jenž rozvířil hladinu.

Účel: Emoce.

V den posledního soudu bude mi třeba vrhnouti před tvář stvořitelovu místo cynické mrtvoly, tohoto žalostného spáleniště lásky 2 nebo 3 básně. Obohatil jsem svět o 2 nebo 3 nové papoušky. Celníku Rousseau:

„Grešlička almužna malá
ta mu do ráje pomáhala“.

*

*

*

Metafora, nástroj básnické transfigurace.

Absolutní zvládnutí formy a konstrukce. Vytvoření pleti.

Můsa.

Integrovaná účelnost.

Křídla.

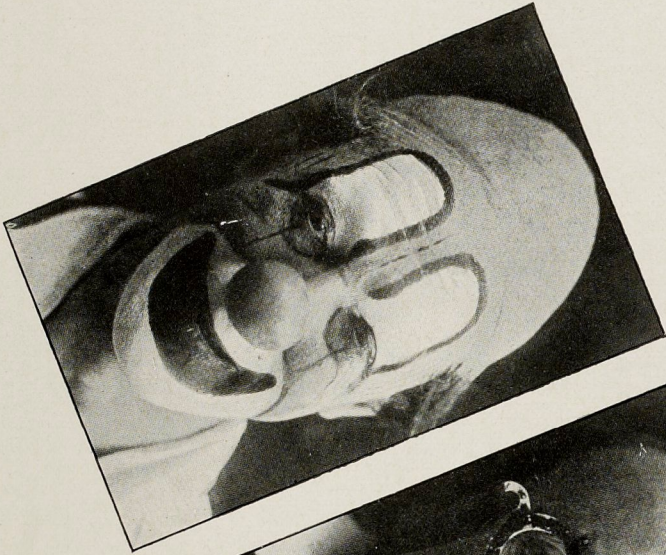
Svébytný reálný objekt ve světě představ a jejich forem, neodvislý od světa jevů.

Materiál, z něhož vyrůstá jeho poetická nadstavba.

Mireio 1923

Invence.

Psychoanalytikové objeví patrně pravý smysl této poesie.

Bratři Fratelini

Depeše na kolečkách

vaudeville s hudbou Jiřího Svobody

Depeše na kolečkách

PROLOG

*Se tří stran dav na kulisách. Tu a tam vyřezaná maska pro obličej.
Kumpáni všeho druhu všech plemen a obojího pohlaví a každý si může
s nimi zazpívat:*

Nevyhnem se ani dámě
na veřejné ulici
nýbrž nabídнем jí rámě
my galantní chlapíci
dli dli dli
dli
dli dli dli
Jen pryč s válkou
jen pryč s válkou
my se nesem
s kutálkou
bez boje a bez války
se nesem podle kutálky

*Z propadliště vystupuje DIVADELNÍ PORTÝR. Tento muž je asi velmi
nešťasten. Vypolává prosebným hlasem:*

Ale vážení, rozejděte se prosím v klidu. Rozejděte se! Myslím, že je
zbytečné připomínati vám, kam jste to vnikli. Vždyť víte přec, že na
jevišti směji býti pouze umělci — a račte prominout, nerad bych se
někoho z vás dotkl, ale vy přece nejste žádní umělci!

V první řadě prodírá se z plátna několik obličejů a rukou:

ČLOVĚK, JENŽ HRAJE NA HARMONIKU

Já rozhodně chci účinkovati v tomto kuse! To mně prosím žádný ne-
upře...

NĚKOLIK HUDEBNÍKŮ Z DAVU

Má pravdu! Kdo je proti tomu, abychom se zúčastnili?

ČLOVĚK, JENŽ HRAJE NA HARMONIKU

Nikdo! Vidíte! A kdo je pro?

Celý dav přizvukuje.

PORTÝR

Ale pánové! To je divný názor na umění, co tomu řekne obecenstvo!
Bude chtít, abychom mu vrátili peníze.

Rozléhá se zvonění. Dav se rozestupuje, jako když rozhrneme oponu mezi dveřmi. Na jevišti se zvedla ze země budka s radiotelegrafistou.

RADIOTELEGRAFISTA

Zajisté i já smím! Ve mně se soustřeďují zprávy z celého světa. A to je o trochu víc nežli jakési umění!

Dav lomoží.

DAV

My chceme zábavu!

CLOWN

s eskamotérskými gesty.

Ano, docela správně. Račte jen poněkud ustoupit. Raz, dva, tři.

Na jevišti se vztýčí dům s gramofonem.

Jak lze pozorovati, vykouznil jsem jediným pohybem ruky tento nádherný dům.

Gramofon na domě spustí pochod.

A jistě neušlo žádnému z vás, že to není obyčejný dům, nýbrž že je to dům zcela neobyčejný. Tento dům má totiž všechny vlastnosti hospody.

Jako na povel vyskočí ze zákulisí několik osob, jež sbalují plátno s davem a odnesou tanečními kroky do domku.

Na jevišti zbyl toliko radiotelegrafista s budkou a užaslý portýr.

Náhle přichází policejní patrola. Obklíčí hospodu a JEDEN Z NICH zamyká a pečetí dvěře. Nad ně zavěsí veliký nápis:

VĚZENÍ

JEDEN Z NICH

Tak! Jsou v pasti!

k radiotelegrafistovi.

Ve jménu zákona, ujměte se své práce!!

PORTÝR

Ale já pravím, jak to? Zde je přece divadelní scéna. Zde nemá kdo ...

JEDEN Z NICH

Jakápak divadelní scéna! Zákon je nade vším. Život a nad ním zákon!
Nemáme chuti snášeti těchto maškarád. Ale, jak to, vždyť zde má být
přece kolonie! A kde jsou vlastně obchodníci? Vždyť zákon je chrání.
Pánové, jen račte!

Na scéně objeví se několik domků, které vytvoří náměstíčko.

Firmy. Návěští. Gramofony. Afiše.

Zákon vás chrání. Civilisace bdí nad vámi, pánové!

k radiotelegrafistovi.

Ujměte se svého místa. Ve jménu civilisace!

PATROLA

Ve jménu civilisace!

Stroj jednotvárně odklepává — .. — .. — .. — .. —

RADIOTELEGRAFISTA

Budíš mne ze sna!

Takhles' si nepředstavoval kolonii jako dítě

O slavné epopeje Verneovy když jsi seděl

pod stolem a svíce dohasínala!

New York Cařihrad a Tichomoří

řeč tvoje znamená neopakovati se

Být sluhou lidí a ničeho nechápat

ničeho o bursách a radiogramech

Někde jsou mrakodrapy

a někde v prádelnách se ždímá plátno plné ran

Záplatované rány žebráků

uprostřed zrcadel jež ztrojnásobňují!

Být sluhou stroje a ničeho nechápat

ničeho o bursách a radiogramech

Nevědět ničeho o tom co jsi sám

co tvoje srdce Halo!?

HLÁSNÁ TROUBA

T. S. F.

E

|

F E L

K E L

K A

RADIOTELEGRAFISTA

Věž radosti a lásky!

HLÁSNÁ TROUBA

T. S. F.

E

|

F E L

K A

RADIOTELEGRAFISTA

Věž chudých milenců!

Ach jaro sen

Pohledy které záhy skličují

Věž prvních políbení!

Vzpomínám

Po schodech vzhůru vlečeš neděli
svět zmenšuje se zuby cvakají
nejmenším ze všeho se zdá být milenka
největším ze všeho tvé srdce

Po schodech dolů táhneš oblaka
s čelenkou měsíce a noc již počíná
v lampionovém městě nad Seinou
Věž prvních políbení!

HLÁSNÁ TROUBA

T. S. F.

E

|

F E L

K A

Nikdo se nehlásí?

RADIOTELEGRAFISTA

Haló!

HLÁSNÁ TROUBA

Konečně tedy!

Co je to u vás za pořádek pane!
Nikdo se nehlásil Mějte se na pozoru!
Ať žije civilisace tam u vás v kolonii!
Evropa umírá!

RADIOTELEGRAFISTA

Jak to?

Snad epidemie? O nestrachujte se!
Zhynou-li všechna města Evropy
tam dole ve sklepeních chudí jsou
těm zdravé pěsti zbyly
a jejich milenky hned porodí
zdravější a nové pokolení

HLÁSNÁ TROUBA

Chachacha

Lidi těch máme dosti K smíchu!
Potřebovali bychom nové války zas
Co s lidmi? Stroj víc práce vykoná
a přesněji a zákonitě
Evropa umírá! Však touto smrtí ne
Obchodní paláce jsou přeplněny!
Nemožno konkurovat! Valuty!
Krach na burse! Obchodní sebevraždy!
Něco se musí stát! O hrůza
klesání cen! I u vás poklesnou!

Obchodníci vyjdou před svoje domečky. Každý z nich má píšťalku. Hvízdají, přehlušující hlas radiotelegramu. Pak, uklonivše se navzájem farizejsky, zmizí.

RADIOTELEGRAFISTA

Ubohá civilisace! Nechtějí o tom vědět
Ó být jen sluhou a nevědět proč!
Něco se blíží! Je to tak samozřejmé
A odkud nelze říci přece jen
Kdyby lidé svá srdce potěžkali
kdo by chtěl ještě druhá zavraždit?
Ó kdyby lidé všechn smutek znali
kdo by chtěl ještě smuten být!
A nač těch řečí je to tak samozřejmé
Radost a smích radost a smích
ó nač těch tragedií je to tak samozřejmé
radost a smích!

Přichází sluha a natahuje stroj.

1. GRAMOFON

Nejlepší koloniální zboží pana Walise!

2. GRAMOFON

Upozorňujeme na značku Ekvádor! Nebezpečné! Okamžitý potrat! Pozor dámy! Varujeme!

3. GRAMOFON

Chychychyby vyvyvyslovnosti odstraní snasnadno a ryryrychle.

4. GRAMOFON

Tajemství bohatství: Vstupte, prosím!

5. GRAMOFON

Střelný prach, olovo, browningy!

6. GRAMOFON

Dodá se černoch na nejnižší práce!

Za nejhluchnějšího křiku gramofonů přichází na scénu černoch, klesající pod tíží zavazadla. Došed až k šestému gramofonu, odhodí své břímě a vysadí zadek na řvoucí stroj. Pak uchopiv dvě zvučná dřeva, tluč je jimi o sebe a tančí za doprovodu scénické hudby.

Přichází prodavačka ryb. Při pohledu na tančícího se vesele rozesměje. Černoch dohopká až k ní.

ČERNOCH

Já bych miloval hezké líce
při tanci a při muzice

PRODAVAČKA

Ó já bych zas nemilovala
já bych se tě bála

ČERNOCH

Prosím!

Prosím děvčátko o lásku Prosím!

PRODAVAČKA

Ne ne! Já se bojím, že bych se začernit mohla.

ČERNOCH

Ne, ne, bílou dcerušku by malá slečna měla. Prosím, prosím o políbení!

DÍVKA

Chytej, chytej černochu. To jsou mé hubičky a važ si jich.

Hází mu rybku po rybce. On je chytá plnými ústy.

ČERNOCH

náhle a energicky.

A já ne že bych zadarmo lásku chtěl, peníze vydělal jsem si, zaplatím!

PRODAVAČKA

smutně.

To já nevěděla Klid se mi s očí
Býti jen prodavačkou Zde nikdo už asi nemá rád!

ČERNOCH

padne jí k nohám a plačky.

Mám rád! mám rád!

DÍVKA

Jdi! Styď se! Kdo jednou miloval
ten nikdy nechce lásku kupovati
Já toužila po někom lepším
po někom kdo by přišel
a kdo by se smál

Jak je to těžké býti prodavačkou
jak je to smutné býti jenom hračkou!

Vlak hvízdá. Černoch bere zavazadlo a pádí ze scény.

RADIOTELEGRAFISTA

Nač ty tu sedíš? Nač těch řečí?
Vzbouřit se! utéci a býti neposlušen!
Blahoslavená krev kterou se člověk léčí!
Blahoslavený hřích jímž můžeš býti vzrušen!
Tady si lidé nerozumějí!

HLÁSNÁ TROUBA

do toho.

Dělnická stávka! Vojsko desertuje!

RADIOTELEGRAFISTA

Já desertuji též!

Uteče ze scény.

DÍVKA

U nás již asi nikdo nemiluje

Usíná na kameni.

Obchodníci vyjdou.

1. OBCHODNÍK

Situace je zlá. Můj soukromý telefon mně právě sdělil, že tak zvaná světová revoluce se zvrhla v maškarádu.

2. OBCHODNÍK

To je velmi zlé. Dokud tekla krev,
měli jsme po ruce vojsko.

3. OBCHODNÍK

Ano, dokud tak zvaní revolucionáři
plačtivě spílali, bylo dobře.

4. OBCHODNÍK

Veselost jest zbrání, proti které jsme bezmocni.

5. OBCHODNÍK

Nedá se podplatit.

6. OBCHODNÍK

Veselost je vždycky známkou čehosi zdravého.

7. OBCHODNÍK

Slyšíte hřmot? Zavřeme svoje obchody.

8. OBCHODNÍK

Pánové, já jsem odhodlán hájit se
do poslední kapky svého jmění.
Ať žije volná konkurence!

OBCHODNÍCI

Ať žije!

Obchodníci zmizí.

Hřmot. Na scénu přicházejí exotové. Je to vlastně 6 krabic, z nichž vykukuje toliko hlava a nohy. Krabice jsou polepeny davem exotů.

1. EXOTOVÉ

Kamarádi to je divné!
Jeden nápis říká hospoda
a druhý vězení

2. EXOTOVÉ

To je dobré znamení!

3. EXOTOVÉ

Opřeme se do toho a dvěře musejí povolit jen to plivne!

4. EXOTOVÉ

A co když se to nepoddá?

STRÁŽNÍK

Pánové klid!

SILÁK

přistoupí k strážníkovi a plácne ho přes rameno. Strážník zakolísá a zmizí v propadlišti.

5. EXOTOVÉ

Uděláme na to vězení: Pochodem, pochod!

Napřed jdou siláci. Nedá to opravdu moc námahy a dvěře povolí. Z t. zv. vězení se ozve zpěv.

6. EXOTOVÉ

V tom bude asi trik

Možná že jsou to hazardní hráči!

Zacházejí.

Na scéně je toliko námořník. Dívka, která se probudila ze sna, vyskočí a v polosnu padne námořníkovi do náruče.

PRODAVAČKA

Kde se tu vzal ten námořník?

Námořník hledí na ni s nesmělým úsměvem, smutně, pln obdivu.

PRODAVAČKA

Ach, pardon! Přijela, pane, loď? Ptám se totiž, stojí-li mně za to odejít do přístavu. Ráno sedávám obyčejně zde — *ukazuje na kámen před hospodou* a čekám. Chodívá tu mnoho lidí.

NÁMOŘNÍK

Ne, jsem zde již celý týden. Pracoval jsem v přístavu. Naše loď zatím odejela. Ach, že jsem vás tu ještě nikdy neviděl! Škoda! A už nevidím asi vícekrát. — I já, abych zítra odejel z kolonie. — Škoda. Prodejte mi alespoň na památku všechny své rybičky.

PRODAVAČKA

Ale, pane, co byste si s nimi počal. Musil byste se pak i vy stát prodavačkou! A to je tak smutné. Konečně, já bych se nemrzela dát vám je, ale vy asi jen žertujete.

NÁMOŘNÍK

Ne, opravdu ne! Koupím, dovolíte-li.

PRODAVAČKA

Ano, pane.

NÁMOŘNÍK

Zítřka odjíždím s černochoy do Evropy. Nevím, ale cosi se tam děje. Jako by začínala nová válka za svobodu.

PRODAVAČKA

Svoboda, to je asi jako volná konkurence?

NÁMOŘNÍK

Svoboda! Ach, slyšíte plakáty, slyšíte plakáty? A ani vy, ani já, ani ty plakáty, nikdo z nás není svoboden.

PRODAVAČKA

Máte pravdu, nikdo zde člověka nemá rád. Je to smutné. U nás nikdo nemiluje. I vy mluvíte nějak smutně, pane! A já bývám velmi smutna, mluví-li člověk smutně.

NÁMOŘNÍK

hladí ji.

Nechte si své rybky a zde jsou vaše peníze —

PRODAVAČKA

Ano pane, ani byste nevěřil, jak je mi smutno. A teď dvojnásob! A teď dvojnásob! A ještě něco, pane, nemyslete si o mně, že jsem prodejná holka. Já jsem prodavačka ryb a u nás asi nikdo nikoho nemá rád.

NÁMOŘNÍK

pláče.

PRODAVAČKA

libá ho.

OBCHODNÍK NA STŘEŠE

Pánové! Je tu jeden plačtivý! Ještě jsme to neprohráli. Jeden plačtivý může překazit všecku radost!

RADIOTELEGRAFISTA

Radost! Je to tak samozřejmé!
Přitisknout ucho ke dveřím a tiše
naslouchat

Naslouchá u t. zv. vězení.

PRODAVAČKA

Ach, já vám rozumím, vždyť my se milujeme!

NÁMOŘNÍK

Ano já vás mám rád!

RADIOTELEGRAFISTA

vrátiv se do své budky.

Když člověk jednou desertoval
musí se po druhé vrátit!
Z toho co žije
nesmí se ani slůvka ztratit!
Ve jménu těch kteří se poznali
ve jménu radosti
ve jménu těch kdož dobří zůstali
světe otevři se!

Gramofony vykřikují.

Na scénu přiběhne černocho.

ČERNOCH

Pro vás peníze
ztratil jsem svoji nejmilejší
Urá smějte se smějte se!

Pro tebe mé srdce
najdu já svoji nejmilejší
Urá smějte se smějte se!

*Střílí browningem do 6. gramofonu. Ten se
rozletí a umlkne.*

OBCHODNÍK

postaví se na střechu.

Dodá se černocho na nejnižší práci!

Hospoda se otevře a jeviště se plní maškarádami všeho druhu

NÁMOŘNÍKŮV HLAS

Soudruzi, poproste černocho, ať v tento slavný den sejme tyto hanebné prospekty. On první střelil, on je toho nejhodnější!

ČERNOCH

hrozí pěstmi a tančí.

Z okna se vykloní dekoletovaný kvíteček.

KVÍTEČEK

za oknem.

Miluji tě, černocho, tvoje pleť je asi pevná a tvoje tělo horké, jako by je posypal rovníkovým prachem. Nech tam těch a pojď ke mně, růžičko černá!

GRAMOFON

nad ním.

Upozorňujeme na značku Ekvádor! Nebezpečné, okamžitý potrat! Pozor, dámy, varujeme!

ČERNOCH

Ty jsi reklama!? Ale krásná — — Vyskoč oknem, vždyť nejsi tam u nich nic, nežli stroj.

Kvíteček vyskočí oknem. Na jeho místě se objeví TLUSTÁ OBCHODNICE a vykřikuje:

Upozorňujeme na značku Ekvádor! Nebezpečné, okamžitý potrat! Pozor, dámy, varujeme!

Jevíštěm se rozlehne smích. Někteří z kumpánů sundávají afíše a gramofony.

RADIOTELEGRAFISTA

Takhles' si představoval kolonii jako dítě!

Lidi se srdcem které se proměňuje v smích

Clown se objevuje. Čtyři jeho pomocníci nesou hrazdu. Hudba hraje. Clown dělá na hrazdě kousky všeho druhu.

OBCHODNÍK NA STŘEŠE

Muži, zadržte pustošení! My chceme boj čestný!

Smích v davu.

CLOWN

metaje kozelce na hrazdě.

Smích se mnou, přátelé! Já přijímám boj s tímto nedokonalým strojem na střeše. Obchodníče, být o trochu tenší, podobal bys' se komínu.

OBCHODNÍK

Ať žije boj! Ať žije volná konkurence!

Dav se směje.

Na střechách objeví se obchodníci, každý z nich má v ruce pušku.

Zmatek v davu.

DAV

Jsme napadeni!!

CLOWN

Kam se to díváte, přátelé! Nyní má přijít můj nejkrásnější kousek.

Provádí akrobacii. Hudba hraje. Oči všech visí na něm. Náhle všechno tleská jeho saltu.

Obchodníci se zatím postaví do řady. Namíří jeden proti druhému. Mnohonásobný výstřel. Všichni klesají mrtvi. Z jejich domků vyběhnou ženy a dcery podobající se jeptiškám s šátkem na očích. Dopotácejí se mezi tančící a rytmus hudby je uchvátí.

Z Evropy zaznívá hlásnou troubou Beethovenova oda na radost. Domy padají k zemi. Tanec. Konečně všechno se rozprchne do nekonečna.

Námořník s prodavačkou stojí mlčky.

Veliké hvězdy na nebi se rozžehují. Ze země vyrostou několik palem. Budka radiotelegrafisty stojí jako jediný lidský výtvar uprostřed kosmu. Generální pauza.

NÁMOŘNÍK

Vidíš, maličká, už nejsi prodavačkou!

PRODAVAČKA

Ostatně, vy odjedete do Evropy. Nevím, co mne tu čeká. Jsem unavena.

RADIOTELEGRAFISTA

Ona je unavena! Ó hvězdy
sestupte níž ať se vás dotýká
ó sejdi měsíci
lodičko zlatá

Měsíc se spouští. Je to zlatá lodička a zlatá houpačka zároveň. Námořník ukládá do ní prodavačku ryb.

PRODAVAČKA

Ted' jsem tu jenom s vámi!
Já vás mám ráda Co to pomůže?
Domeček malý mít
kde bychom svoji lásku skryli!
Stydím se hvězd! Jsou veliké a jasné!
Chtěla bych jenom s vámi být!
Neodjíždějte!!

NÁMOŘNÍK

Svět je veliký!

PRODAVAČKA

Já jsem tak malá.

NÁMOŘNÍK

Malá — — —

PRODAVAČKA

Zůstaňte!

RADIOTELEGRAFISTA

O zůstaň zůstaň! Nesmíš odejít
v den revoluce veselosti!
Je to tak samozřejmé býti sám
a nebýt opuštěný!

NÁMOŘNÍK

Ano, ano, já zůstanu, miláčku. Tam v Evropě nás již nepotřebují. I tam
je radost! Zůstanu!

PRODAVAČKA

Ale ten domek bychom potřebovali. Přece je nutno někde milovat se!
Třeba jen malý, docela malinký, rozkládací domek na kolečkách!

NÁMOŘNÍK

Vím, vím, ale, kde ho vzít?

PRODAVAČKA

Vy tomu nerozumíte! Co by nám pomohl celý svět! My se máme rádi
— to je pravda. Ale ostatně, po tom nikomu nic není. A vůbec, v tom
měsíci je málo místa. Domečku, domečku, my tě tolik, tolik potřebujeme.

NÁMOŘNÍK

Postavím ho sám.

PRODAVAČKA

Ale kdy?

Já si myslím, když je na světě dnes zrovna revoluce veselosti, že by ...

NÁMOŘNÍK

Máš pravdu! A ty věříš v ten domeček?

PRODAVAČKA

Ano, věřím! Jinak by ta revoluce nestála vůbec ani za to. Přec jsme ji nedělali k vůli myšlenke. Ne,

směje se.

Já podnikla tu revoluci, poněvadž se chci mít dobře na zemi. A to myslím chtějí všichni rozumní lidé. A já jí věřím, poněvadž jsme se při ní hodně nasmáli!! Ale já jsem tu mezi těmi hvězdičkami jako v pohádce! Teď bych chtěla zas chvilku na zem. Domečku, já po tobě toužím: vidíš, tak, tak, tak moc po tobě toužím!!

Zvonky na aparátu se rozhlaholí.

HLÁSNÁ TROUBA:

Není nás tu již zapotřebí! A toto je dar nejhodnější milencům na celé zeměkouli.

Po drátech aparátu sjíždí rozkošný domeček. Malý zázrak.

Milenci ho drží spolu v rukou, líbajíce se za ním.

Přes scénu přeběhne po rukou umění v podobě cirkusového paňácy. Alespoň má ten chlapík po celé délce a šířce svého pestrobarevného šatu napsáno:

UMĚNÍ

Opona padá.

Listopad 1922.

Když chtěl člověk napodobiti chůzi, vytvořil kolo, které se již nepodobá noze, on tím dosáhl nadrealismu, aniž o tom věděl.

Divadlo není více životem, jež interpretuje, než kolo nohou.

APOLLINAIRE

Marie Laurencinová: Hotel de la Marine

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

TÝDEN V BARVÁCH

Malíři Štyrskému

Jarní

Dnes si vzal básník křídla
o půl druhé odpoledne
a slunce mělo vývěsní štít
na obchodě se zeleninou

Zrcadlo v kabelce svítí
20 korun pudr a kytička
Holič se jal sníti a sníti
že pozítří dostane chlapečka

V mezaninu prodávají se semena ve velkém
Vesnické paní se ubírají
a pánové odložili pelerinu
A nejhezčí je ta malá s andílkem

Je jaro je jaro
dělník si dnes nová křídla vzal
v tramwayi velký pozor dá
aby si je nepomačkal

V naší Provenci plyne Jihlavka
Školáci před zahradou růže se země vykopali
a naše země je docela jiná
nežli kavárna Belvédère

Týden v barvách

Toyen

NEDĚLE ve stříbrném koloritu
Cukrářský pavilon s dětskými trumpetami věncí ji
Za lesní ohradou srnecci v pomněnkách spí tu
Neděle den Jiřin Vojtěšek a Marií

PONDĚLÍ bývá liduprázdné
Najdete je ve výčepu s kořalkou
Toť byrů v němž všechno vázne
Toť dopis s úřední obálkou

ÚTERÝ v modrém pyžama
Lehké melancholie rostou v květináči
Parník rozestřel nebe nad náma
Na večer harmonika s kytarou na pavlači pláčí

Den rolníků a zelinářek
mapě Ameriky podoben je ve své naději
Toť STŘEDA Slyš! to trakař dělá nářek
Toť středa Slyš Zvonečky mezků v aleji

Listonoš přinesl psaní
Družičky nesou lásku z kostela
Otakárek fenyklový přiletěl za ní
ČTVRTEK den žlutých růží s odstínem do běla

Vojáci na manevry jdou
Na hnědém koni přijel PÁTEK
Slunce si hraje s kokardou
a poslouchá vřeštící kolovrátek

Cyklista v závodním trikotu
Po promenádě kráčeji dobrodruzi
Ze všech dní mám nejraději SOBOTU
světácký den mé plavé Músy

Klára

O jedenácté z rána
městečko v loubí procitne
a pekař míjí domky blankytné
klusaje s oslem chůzí venkovana

A zatím osmiletá Žana
po boku učitelky slzí lítostně
hroužíc své ručky průsvitné
do bílých kláves pianina

Sklenice vody na stole
Zahradou letí andělé
toť námořnický límec Žanin

Je čtvrtek žlutý den svatého Bonifáce
běžníci vzbudili se na zahrádce
a kladou její sonatinu do svých tkanin

Vápeníci

Rodičům a sestře

Z městečka na jih po silnici
jedou jedou vápeníci
Za týden bude mariánská pouť
je třeba líčit zamést a vydrhnout

Marie Panna před kostelem
jak denice zasvítlí jasným čelem
a domy proměněné v státo oveček
povede na věži zvon Donát hluchý stařeček

Vápeníci ti hodní hoši
do ošatek nasypou vše co měli v koši
a v hospodě při aristonu si zatančí
a dostanou od krčmářky polibek na rozloučení

Cukrová balada

Švec Konstantin a Berta s čalouníkem
jdou na jarmark tu neděli
Sušenek kornout švihák nadělí
a Konstantin se skryje za patníkem

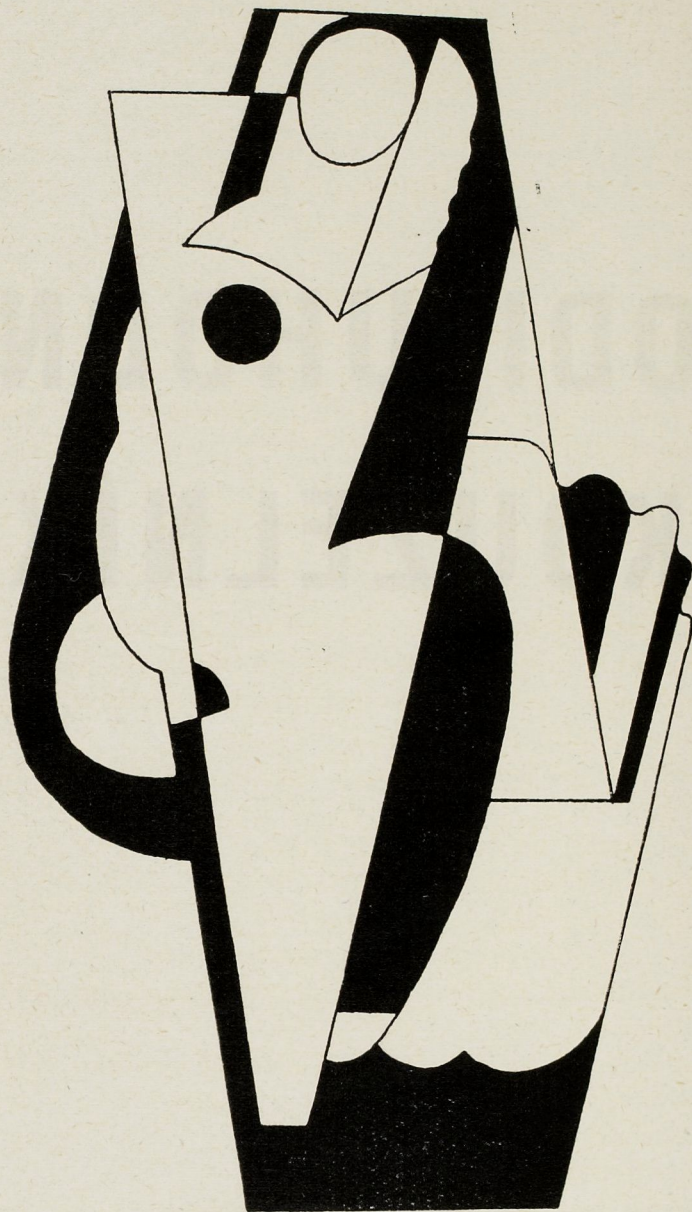
Až půjdou zpět svým šidlem máchne švec
a do příkopu omráčen se svalí
aby ho lidé potkávali
a řekli si To umřel milenec

A zatím jeho duše čistá
oblétat bude pána Krista
a na sandály se mu posadí

A Berta s čalouníkem Rudou
pohřbívat jeho tělo budou
v zátiší pantoflíčků na dně zahrady

PODIVUHODNÝ KOUZELNÍK

Jiří Mahenovi

Jindřich Štyrský

Předzpěv

O nové kultuře sníš a já nově ti v proměnách zpívám
fontáno s tygřicí jež jsí náhrobkem tohoto děcka
Troubil postilion a koníci běželi k nivám
rozplakat oči hvězd Má píseň je duhou s ní kráčeť

Zpěv první

(Genese podivuhodného kouzelníka)

Jednoho večera procházeje se podél nábřeží
jež bylo ponuré a světélkující jak fatamorgana
dal jsem se véstí lucernami
jež točily se v průjezdech rozevřených na způsob zvířecí tlamy
a noc chvatem se přibližovala
vcházejíc do úderů hodin a do píana
jež smutně se rozléhalo až na druhém konci řeky

A sotva jsem se mohl ohlédnouti
po mléčném růženci obloukovek tvořících v dáli síťový obraz města
neboť stanul jsem u polozbořené cihelny již obrůstalo jen proutí
a sotva jsem si mohl uvědomit že jest útulkem banditů
spatřil jsem kterak ztrácí se cesta
pod velikou homolí na jejichž stěnách tyčí se klášter nijak neproslulý

Tu musil jsem mysliti na budoucnost Evropy
té kolonie uprostřed níž můj přísný národ
podoběn granátovému jablku
na některé z nízkých věží jak báň je vztyčen
a nemoha domyslit ani suchou askesí neprobuzené jeho přirozenosti
zůstal jsem sklíčen
zatím co o kousek dál na návrší kde klášter je protkán zahradou
míhl se obraz měsícem třikrát viditelný
a vše se to odehrálo mlčky
jak na stěnách filmového plátna
tak že jsem poznal v oné dámě blaženou řeholnici

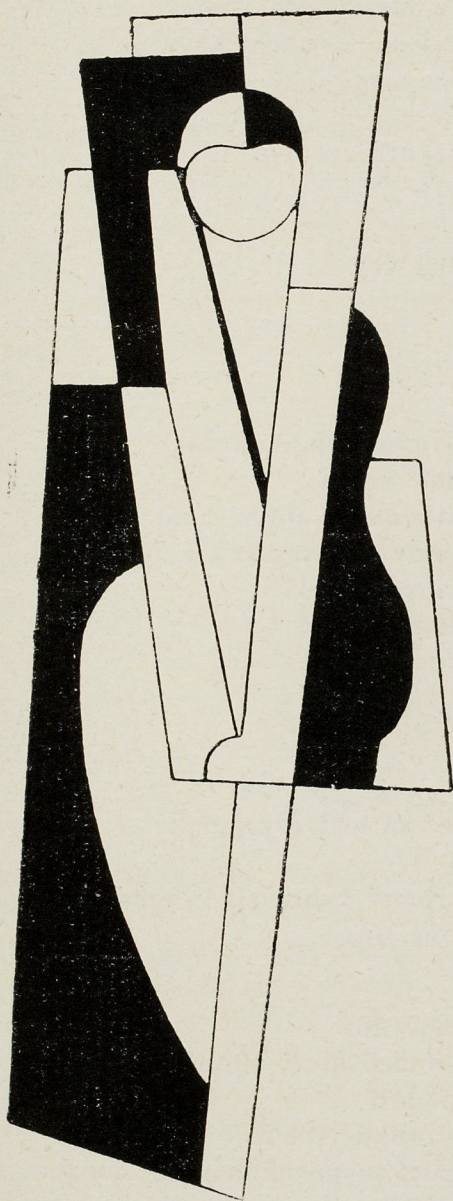
Ač se mi nikdy nesnilo o její minulosti
znám dobře ten příběh který jest fialovým jádrem jablka
jež zavěsil osud na nízkou věž uprostřed kolonie
pojmenované **Evropa**

Hle vidím kapli
s jejíchž omítek hledíval na ni Kristus v sedmi podobách
a každá z nich ukládala se v jejím životě
zatím co sama jak nádoba kající
zachycovala klečíc vlastní svou krev
stékající s lůna po stupních
kdykoliv smyslný anděl s náhrobku Ježíšova
dotkl se pohledem nádherné linie jejího svatého těla
jež bylo nahé jak ledová socha nevěstina

Nikdy nepocítila své krásy uctívajíc v postní den
přísné dogma o posledním soudu
nikdy jí nesměly uchvátit apokalyptické oči Janovy
a nikdy neuzřela nebes otevřených nanebevstoupením
hroužíc se na studených dlaždicích chrámu v ponuré tajemství smrti

Tak stávala se citlivkou
a proto jí bylo nyní odejít
k ledové homoli
jež byla zúžena na nejvyšším místě
v lodyhu sasanky
a proto jí zázračně omámila
bezbarvá vůně nemocného kvítka
tak že v jejím křišťálovém břiše
podobajícím se křtitelnici
jal se roditi muž
kouzelník o němž zpívám

Viděl jsem dámu jak prchá mně v zad i s lasturou větrné loďky
byla tak nádherná viděl jsem šat když stoupala k ledovci vzhůru
pojednou vidím jak trhá si květ ach kvítek sasanky chorý
byla tak nádherná viděl jsem krev když padala s vrcholku hory
V jejím břiše se narodil muž z té květiny kterou mi dala
kouzelník k jehož předkům chci jít má píseň je duhou s ní kráče
troubí postilion a koníci poběžte k nivám
v jejím břiše se narodil muž kouzelník po předcích země

Jindřich Štyrský

Zpěv druhý

(Rodokmen kouzelníkových předků)

V harému kopretin a mezi hluchavkami
tam kde sklenník podobá se noční kavárně
vášnivě karafiáty se opíjejí
z pohárů konvalínek
jen jediný chlapec vzhůru se dívá
a neslyší
Odešel nebi blíž
a koupá své nemocné tělo
na hoře
v ledovcích
Sasanka

Pod ním vodotrysk šumí
to bílé srdce
to básníková píseň šumí
a nikdy nevytryskne k nebi
a zahyne v pláči
vodotrysk pod zemí

Do jeho tenkých houslí
doléhá z hlubin
vzpomínka
z křišťálové síně kde spí mrtvé krápníky
hluboce spí
a zdálo by se že varhany vyhrávají v hlubinách
tam kde je krápníková síň

Uhelný důl
jak mnich který zkameněl
tě poděsí
nuž projde rychle
a spust se po nádherném copanu zlata
To byl střed země
a střed bolesti

Uvidíš zázrak na prahu země protinožců
Světélkující roubení studny
kulaté oko
nový zrak

Toť laterna magica podzemí
jež na dně studny dívá se čočkou z radia
a prosvětluje si zem
Hle cihlová řeka
s korábem jak mramor
sněhobílým
Labuti podzemí
zachycuješ se kotvou
o křehký talíř měsíce
tam dole
na nebi protinožců

Měsíc
rybí oko
čočka
poslední z rodokmene kouzelníkova
srp
jenž požíná démantové nebe

Zpěv třetí

(Jezerní dáma a kouzelníkovo mládí)

Viděl jsem dámu jak prchá mně v zad i s lasturou větrné ložky
byla tak nádherná viděl jsem krev byla tak nádherná viděl jsem šat
byla tak nádherná měsíc se chvěl
když kouzelník na svět pohleděl
pohleděl
zaplakal
a měsíc hned v zápětí rozmávaným srpem
do černých mračen šel
a večernice rázem
do vody seskočila
a jak vlna jedním skokem
v ženu se proměnila
Tenkrátte ponejprv uzřel kouzelník jezerní dámu s rybím okem

Za sedm roků do světa šel
a po sedmi vrátil se zpět
tenkrát ji po druhé uviděl
a jal se vyprávěti

Já chudý sirotek
na břehu jezera jsem si hrál
Marie Vojtěch a lodníkovíc Jiří
bývalí moji kavalíři
a já jejich král

V noci mne trápil
vždy tentýž ošklivý sen
Za oknem chajdy jaké už neuvidí svět
stoletá kočka hrbila na mě hřbet
vstával jsem nemocen

Jednou mi umřela
Marie z hospitálu
Nes' jsem jí obrázek z kostela
nepustili mne k ní poněvadž měla spálu
O jak jsem zmatený když bíjí hodiny

Pak jsem se učil hrát
na harmonium
Že mne měl regenschori rád
dával mi k svačině rum
Já chudý sirotek
táta mi utek

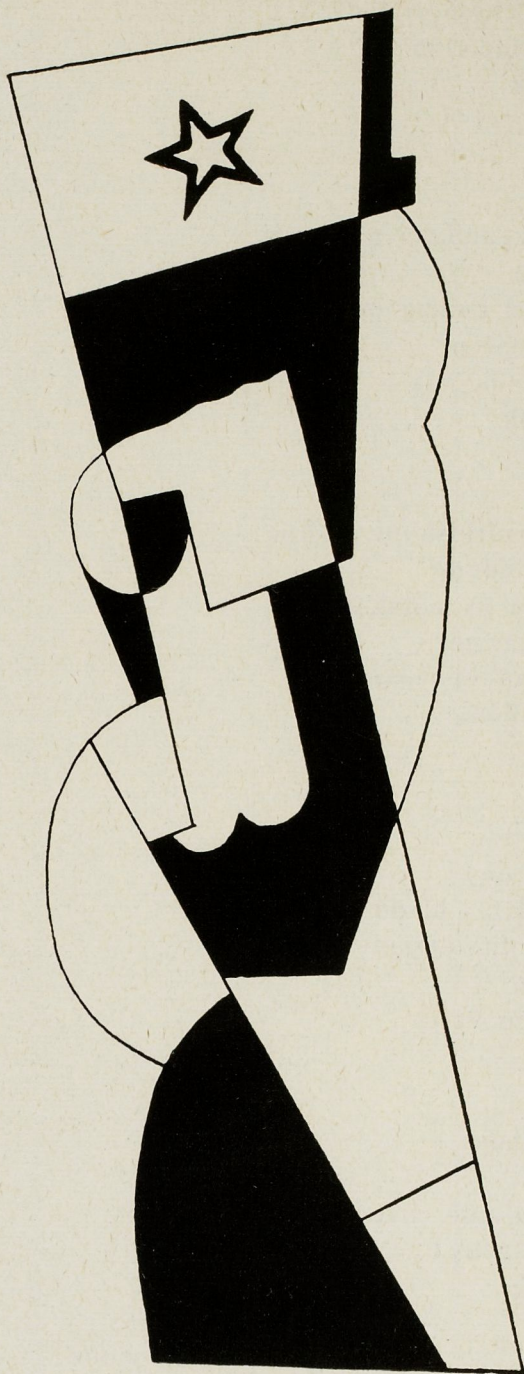
Chtěl jsem být zedníkem na dvoře
doma hodinářem
Když se pec nad kamny otevře
hned zase kominářem
Kalamajka mik mik mik
oženil se kominík

A zatím jsem madridským vozkou
a číšníkem v Londýně
Přestonav nemoc tu mořskou
dal jsem se k marině
Pařížská děvčátka vás mám rád
umíte naznak milovat

V žaláři Petrohradu
vlekou se těžké dny
Co jsem měl dělat z hladu
tož chytám v Botiči okouny
Já chudý sirotek
na celý svět mám vztek

Něco mne přesahuje
a něco mi chybí
Jezerní dámo co mně chybí?
Z očí vám hledí ryby!

A na ta slova
jak vlnka pomine se vlnou
zmizela jezerní dáma
uprostřed vlnek pod hladinou

Jindřich Štyrský

Zpěv čtvrtý

(Revoluce)

1

Zelený stůl podpíral ruce staré vlády
patnáct tisíc revolucionářů stálo na barikádě

Podivuhodný kouzelník v šatech kamelota
čte na rohu ulice kde jaké noviny
Soudruzi do boje! hřměla revoluční rota
se starcem v čele jež kryly už šediny

Tu tam jsi viděl čapku na šišato
ženy šly s konvičkami jak do práce
Četl se **manifest** To každému z nás budiž svato
Hej soudruzi urá na zrádce!

Kamelot nespustil očí s manifestu
Nemůžem ztratit nic než svoje okovy
tož vari z cesty chlape! já chci mít také volnou cestu
Revoluci? Vyhrát? Ty se opovažuješ pochybovat? Kdo to ví?

Dejte mi zbraň ať mohu také stát!
největší kokardu mně dejte udělat
Něco mne přesahuje a něco mi chybí
a komunistický manifest ten se mně strašně líbí
Největší kokardu mně dejte udělat
S bohem s bohem s bohem

A než se revolucionáři nadáli
dva chlapi velké koše zvedali
a kamelot před nimi raz a dva
jak generál setnině tempo udává
a vytahuje z koše kokardy
a volá pln boha a smíchu
Vojáci soudruzi do gardy!

A od vojáka vojákovi
kamelot rudou kokardu připíná
a bodáky napřažené k boji
padají na zem jak jiskry z komína
a celá barikáda volá Tak přec čert to ví
ztratili jsme okovy

A než se z křiku vzpamatovali
kamelot sedí zas na rohu
čte kdejaké noviny a všecky oznamovaly

Diktatura proletariátu

všichni a žádný

ztratil se kamelot však nehledejte ho
nových presidentů nepotřebujem
a občan z něho bude
tak jako tak řádný

2

Šestiboké obličejě svítlen
jsou bledší než jindy samou radostí
Sověť byl ještě téže noci ustaven
ve družném přátelství a v tichosti
Nevěstky odvádějí domů pravé milence
pomáhajíce rodičkám na ulici převazovat kojence
neb od zítřka začne pracovat každý jak může a jak se naučil
a není těch strašných peněz a není pánů a vojsk
a není už ani kokard o nichž jsi včera snil

Co bylo to pochová zítřejší nové ráno
Co jest to platí a budiž ti sebou samým odevzdáváno
Co bude
to vyřkly už včera kokardy na barikádě:
Komuna volných

Ze všech včerejších zákonů jen dva nové jsou stvořeny
Nezabiješ jinak mezi šílenci ztrávit bys musel svoje dny
a neporušíš práce
jinak tě budou soudruzi hladem a žízní léčiti
abys moh' příští den k práci jak ku přijímání hladov a žízniv vstoupiti
Co nad to příkazovaly včerejší zákony
toť vlastní tvá přirozenost nuž tedy vezmi si ji
A všichni lidé uvítali tento den v tichosti
jakoby nebylo bývalo ani revoluce

Zaklepeš-li každé dvéře se ti otevrou
sklepení rozbourala se vlastní úzkostí nad sebou
z žalářů skladiště kolejnic se stala
aby všechny vězně co nejdřív jejich domovům odevzdala
jak včera jsi žil tak můžeš i zítra zas
jenom že bez bázně a celý
a přes noc nové tužby a bolesti se narodí
o nichž včerejší lidé ještě nevěděli

3

Prapory nevlají slunce vlaje
dnes jak po roce
Pracovat bez pánů věc překrásná je
Kouzelník pracoval ve stoce
Zápach stoky
rovná se zápachu kanceláře
když můžeš po práci dvěma skoky
v nejlepším oděvu prohlížet nejhezčích soudružek tváře
Pod zemí vesel když pracujeme
nad zemí smuten když zevlujeme
kouzelník před výkladem ryb
té nejmenší se táže

Červená rybko pod vodou
potkal jsem potkal
tvoji sestru náhodou

Oči oči
šedý kroužek vašeho oka
mně povídá vypravuje
že moje milá jest šedooká

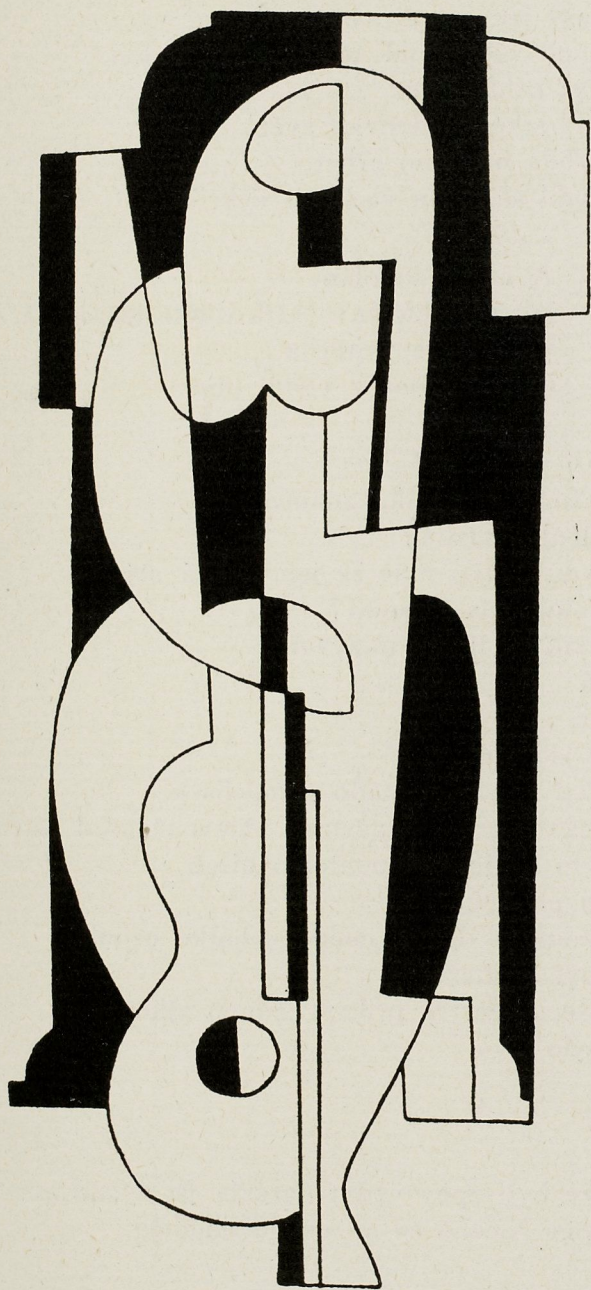
Chtěl bych být chtěl
třeba jen měsíc nad vodou
a chtěl bych ji potkat
jen tak náhodou

Padá sníh
padá sníh
rybek se to netýká
a žádná z nich kouzelníkovi
žádná z nich
ani slůvka neříká

A před výkladem sádrových panen
kouzelník znovu se ptá
a s vyjevenýma očima
hledí jim na ústa

Kdyby byla při mně
věděl bych kterak se otázat
ale že si jen vzpomínám
je to mramor je to mramor
čeho se ptám

Dešť padá dešť padá
z myšlenky je jen nálada
z nálady smutný dešť
a když už nepřítel není
člověk sám na sebe padá

Jindřich Štyrský

Zpěv pátý

(Láska)

Mezi dvěma útesy jak v kolébce čaroděj spí
všecko je zhuštěno ve snu jak mrtvola pod rakví
Byl to zas tentýž ošklivý sen
Za oknem chajdy jaké už neuvidí svět
stoletá kočka hrbila na něho hřbet
Kouzelník probudil se svým vlastním výkřikem

A na to zavolání
jak rodička na výkřik dítěte jež stůně
vyrojila se vynořila
jezerní dáma z vodní tůně

- Jsi to ty máti vzdálená?
- Nevím co vaše slovo matka znamená
- Jsi to ty milenko blízká?
- Nevím opravdu nevím mně se jen stýská stýská
- Soudružkou mojí byla jsi snad?
- Můžeš mne jak se ti líbí nazývat
- Já vás miluji
- Já vás miluji
- Vidiš tamhle jsou mráčky
Ach ne pohleď to je jen stádo pampelišek
Vidiš hrobařika kterak se zastavil vyjeveně před ostruhou stračky?
Ach hleďme to on jde na pohřeb mnišek
- Ne vidím jen pavouka
ten nám z jemných tkanin měkké lehátko usouká
- Chtěl bych být hrobaříkem
chtěl bych všecky mrtvé přikrýt jedním víkem
aby jich nebylo
- Ach!
- Proč pláčeš?
- Zpívám
- Ne to nemůže býti zpěv vždyť neřekla jsi dosud ani slova
- To je můj zpěv Ničeho se mi dosud neudálo
To je zpěv
- Zpívej!
- Vidím vidím padá sníh
- Co vidiš tam dole na náměstí?
- Třicet zedníků třicet bubeníků
- Pohleď až k nebi vzhůru!

- Vidím nebe se otvírá
Bubeníci hrají všeska okna se v nebi otvírají
hle padá sníh
- Sníh je bílý ?
- Ano Hleď zedníci stojí u oken
ty bílé vločky to oni házejí sem
- Kdo jsi že si tak lehko na vše vzpomínáš ?
- **Pěna**
Divoké víry mne vzhůru vehnaly
hvězdy se ve mně koupaly
Mezi dvěma nekonečnostmi ta třetí
- Jakou příčinu mají tvoje slova ?
- Neznám příčiny a důvodu
- Potkal jsem tedy svou vlastní náhodu
Avšak miluji tě Miluji tě a neznám
Viděl jsem nebesa otevřena tvými slovy
a země pohnula se v hloubi tvými slovy
Musím odejít Náhoda může já nemohu
- Od které doby je tomu co jsi tak zhřešil ?
- Ach neptejte se Býval jsem šťasten
když soudruhy prací svou jsem těšil
a poněvadž se mi čehosi nedostalo
teď cosí mne přerůstá
- Můj milý můj krásný líbej mne tedy na ústa !
— Líbám líbám Ach kde Kde jsi ?
To jen jakoby po tobě v dále zašuměly lesy
Pověz mi pověz jakého pro tebe užítí jména
— Pěna pě — na
- A z dálky ozývá se tiše
— **Pě — — na . . .**
- Když byla's při mně
nevěděl jsem kterak se otázat
ale že si jen vzpomínám
je to pěna
čeho se ptám
Dešť padá dešť padá
z myšlenky je jen nálada
z nálady smutný dešť
a když už nepřátel není
člověk sám na sebe padá !

Zpěv šestý

(Pohroma Kouzelníkovy metamorfosy a transfigurace Vodotrysk)

1

Motorové pluhy hluboce pitvají zemi
Kříž na rozcestí je bleskem rozražen
Stín města houpá se v dálce mezi haluzemi
U městské brány stojí prázdná drožka před zájezdním hostincem

Komíny v šikmé řadě zvolna odcházejí
Dým soustředil se kolem nádraží
Vlaštovky padají z něho střemhlav do alejí
podél jeřábů přelévajících se jak závaží

Dům nekonečná řada oken samé obličej
Tot' hospitál v němž denně na sta lidí umírá
Hlad v ústních koutcích se ohyzdnými strupy směje
a jediná smrt dokořán oči otvírá

Kouzelník zapomněl opět na své hoře
vmísiv se mezi soudruhy
Na poli zpustlém neúrodou mlčky oře
v továrnách mlčky obsluhuje soustruhy

Tak octnul se u dveří nemocnice
Soudruhu lékaři dej práci já jsem zdrav!
Nemocní tuhnou pohledem jak uhašené svíce
Na nosítku je deset přelomených hlav

Kouzelník vstoupil do pítevny
Nazelenalá těla osvětlují práh
Jak je ten život strašně levný
když ho tak člověk vidí na márách!

Revoluci jsme vybojovali
náhoda lásku odnímá
Náhodě štěstí jsme obětovali
Náhoda soudruhu zde hladem hubené břicho rozdýmá

Což nemožno jí ubránit se ?
či snad jsou slepé oči člověka
anebo má své tajné skryše
a chodí k nám až příliš z daleka

Něco chybí
a něco přesahuje
kouzelník proti náhodě mrtvoly organisuje
a ony hnijí dál přec jak na souši leklé ryby

Kouzelník od mrtvého k mrtvému se kloní
to není život ty údy malátné
a na každou otázku zubaté čelisti zvoní
Vícekrát ne

Vždycky se zdálo že smrt je páka
jíž člověk otevřen o jakési tajemství zbohatne
a zatím na každou otázku bezzubá čelist kráká
Vícekrát ne

A kouzelníku jenž tupě se k mrtvolám sklání
nejsou ty kosti už pranic posvátné
jak by v nich života nebylo nikdy ani
když nutno teď říci Už vícekrát ne !

2

V bronzovém lese divoké feny řvou
skleněná rybka tam pluje pod vodou
Dvě skály tu stojí jak sedadla z křišťálu
Kouzelník obnažen usedl na skálu

Bronzové haluze nad hlavou sténají
Feny se v nažloutlém kapradí mihají
Kouzelník vykřikl hlava mu poklesla
tělo jak v horečce choulí se do křesla

Vlastní zvuk ozvěnou z dálky se posmívá
Chceš-li být živ proměň se za živa!
Tělo se rozpadne život však musí zbýt
Chceš-li ho poznati musíš se proměnit

musíš se proměnit před svýma očima
Hle život v sedmi proměnách začíná
Z mraků je smutný déšť z myšlenky nálada
a tělo k sedmi předkům se propadá

I

Hle to byl pravý kouzelník
jenž takto cestoval
První cesta končí
u smrtonosných skal

S a s a n k a

Toť gronská zem to ledy jsou
a loď se propadla
Kouzelník holí černou tvář
v hlubinách zrcadla

A gronští obyvatelé
na honbu velryb jdou
První rána třesla
u lodí pod vlajkou

V průvodu mužů jiný muž
a stejně okován
seveřané mu postaví
na mořském břehu stan

Dva roky dlel tam kouzelník
vždy šťasten víc a více
až jednou zemřel s přáteli
na černé neštovice

II

A ledovec ho uchvátil
a pluje v šírou dál
Do kaňonu se sřítíl s ním
aby ho pochoval

Vodotrysk pod zemí

Kabely hučí pod vodou
a mrtvý živ chce být
tož v sochu Budhy proroka
se musil proměnit

III

To byla Zadní Indie
ta divukrásná zem
kastovní muži v šarlatu
se klaní před bohem

Krápníková síň

Kastovní muži bez srdce
a pýchou je jim bůh
ten dal jim kolem majestátu
začarovaný kruh

A černocho ježž viděli
v blízkosti sochy jít
pro neuctivost k bohu dají
za živa upálit

A bohem byl jen kouzelník
veselý hěroj z davu
jenž neměl nikdy řádné úcty
pro pomazanou hlavu

Bronzová socha se kymácí
a padla do prachu
z jejího nitra vystupuje
armáda černochů

IV

Světlem táhnou černoši
raz dva
Světlem táhnou černoši
válčit jak se přísluší

Uhelný důl

Dolem táhnou horníci
raz dva
Dolem táhnou horníci
ženy slouží v márnici

Denně horník umírá
raz dva
Denně horník umírá
žena rubáš ušít má

Když ten rubáš ušila
raz dva
Když ten rubáš ušila
smrt je všecky zkosila

V srdci měli nenávist
raz dva
V srdci měli nenávist
kdo dá malým dětem jíst?

V srdci měli žhavý troud
raz dva
V srdci měli žhavý troud
Šachta hrozí vybuchnout

Vybuchl důl za dolem
raz dva
Vybuchl důl za dolem
město lehlo popelem

Pomstili se horníci
raz dva
Pomstili se horníci
ženy rodí v márnici

Pomstili se černoši
raz dva
Pomstili se černoši
jak se lidem přísluší
raz dva
raz dva

V

(Intermezzo)

Světélkující roubení studny
jak signál uprostřed podsvětních hlubin chtěl bych vztýčit
zlatý horizont když slunko již nesvítlí
anebo alespoň vlastním svým prstem ukázat na východ k **Moskvě**
a pak se rozejít
po všech koloniích
podél Tichého Oceánu

V nějaké prérii
viděl jsem Evropana vedle mulatky
a kolem dokola pěníla se jen kukuříčná zem
slyšel jsem polibek a několik oddaných slov nevyslovitelné řeči
a koberec protkaný mandelinkami

A viděl jsem postiliona
kterak chvátá k nim s fotografií mé země
a hvězdy se rozehrály jak cymbál nade mnou
a viděl jsem hvězdu nové oddanosti
světélkující roubení studny jak signál
uprostřed podsvětních hlubin se tyčit

VI

Teď byl to indiánský šik
viz péra volavčí
Podivuhodný kouzelník
jde vzadu s Apači

Nový zrak

A Fairbanks chytá do lasa
co padne do cesty
Apollinaira Picassa
mé svůdné fantasy

A Chaplín veze milé dar
na motocyklu
zrcadlo hvězdu kaviár
vše co je k jídlu

Od pásma k pásmu hemží se
jen samé výlety
dnes básně mají oblibu
jak včera kuplety

A básníci už neprosí
za chudou prebendu
ti baví se jak černoši
při řvoucím Jazz-bandu

VII

A kouzelník si vzpomněl zas
na svoje nemocné
Nad celým světem zaznělo
Už víckrát ne!

Mramorová loď a měsíc

Na malomocných ostrovy
se rychle odebral
Ať kvetou hvězdy na hnoji
do štítu sobě dal

A všichni lidé čekali
na vykupitele
a karavana smrti jde
jak ve snách nesměle

Tok Amazonky modrá se
jak svůdná Loreley
a vábí táhne do hlubin
a dole má svůj ráj

Dole je mramorová loď
královna podzemí
v té uzdraví se v jeden ráz
nejtěžší nemocní

A karavana smrti jde
vždy hlouběj po vlnách
v lodi je zcela jiná zem
jak přestoupil jsi práh

Mramorová loď odplouvá
vždy hloub a v šírou dál
na spodním nebi měsíc je
poslední hospitál

Hospitál mrtvých na věčnost
ráj těžkých nemocí
Kouzelník nad mrtvými bdí
Ó měsíci můj měsíci!

Na zemi Fairbanks chytá dál
co padne do cesty
Picasso Apollinaire
píseň je na konci

3

Podivuhodný kouzelník okem měsíce
naposled pohleděl na zem
Je ráno Pod ním se budí ulice
všecka okna se otvírají jedním rázem

Uprostřed kulatého náměstí
fontána s tygřicí vodu k nebi plivá
kouzelník na vlastní zkamenělé tělo pohlíží
jezerní dáma v podobě tygřice na jeho prsou odpočívá

Z jedněch dveří vyjel postilion v trysku
a zaslechl úryvek vodotrysku
jenž zpívá

Z hlubin k nebi
a z nebe k hlubinám
od konce do počátku
se přelévám
A mezi věčným pohybem
náhrobek kolébky mé je zem

Náměstí osamělo
Vidíš jen stařečka o holi s bandaskou v ruce jít
a vidíš jak blízko se k vodotrysku sklání
Voda v bandasce zvoní
a stařeček svlaživ si hrdlo dvěma doušky
šeptá
Dobrý den ach jak krásný den
A usednuv do náručí vodotrysku
zemřel

Náměstí osamělo
Vidíš jak v ulici otvírá se poslední okno výkřikem
dívka běží ke kašně
a hned zase s miskou vody
po schodech vzhůru

Omývá bledou paní
jež omdlela

A paní jak ze spánku šeptá
Dobrý den jak krásný den
A vztýčivši se na loži
porodila

Zpěv sedmý

(Závěr)

Jednoho večera procházeje se podél nábřeží
jež bylo ponuré a světélkující jak fatamorgána
dal jsem se vésti lucernami
jež točily se v průjezdech rozevřených na způsob zvířecí tlamy
a noc chvatem se přibližovala
vcházejíc do úderů hodin a do piana
jež smutně se rozléhalo až na druhém konci řeky

A sotva jsem se mohl ohlédnouti
po mléčném růženci obloukovek tvořících v dáli síťový obraz města
neboť jsem stanul u polozbořené cihelny již obrůstalo jen proutí
a sotva jsem si mohl uvědomit že jest útulkem banditů
spatřil jsem kterak ztrácí se cesta
pod velikou homolí na jejichž stěnách tyčí se klášter nijak neprosulý

Tu musil jsem mysliti na budoucnost **Evropy**
té kolonie uprostřed níž můj přísný národ
podoben granátovému jablku
na některé z nízkých věží jak báh je vztyčen
a nemoha domyslit ani suchou askesi neprobuzené jeho přirozenosti
zůstal jsem sklíčen
zatím co o kousek dál na návrší kde klášter je protkán zahradou
mihl se obraz měsícem třikrát viditelný
a vše se to odehrálo přede mnou mlčky
jak na stěnách filmového plátna

Viděl jsem přísnou ženu
uprostřed země s křišťálovým obzorem
a prosed tajemstvím jejích žívlů
jež řadily se přede mnou jak mramorová sousoší
viděl jsem roditi se člověka
vesmír ohraničený hladkou linií kůže

Viděl jsem dobrodružné mládí
jak harém přeplněný obrazy

Viděl jsem naději a víru člověka
stojícího na barikádě

Slyšel jsem tajemství polibku
obletovaného slovy jak řadou barevných motýlů
Viděl jsem tisíc bakterií v těle nemocného
a kterákoliv z nich podobna ostnatému kaštanu
jak vesmír vedla válku
s krunýřovitými šupinami kůže

Viděl jsem člověka pohrouženého uprostřed umírajících soudruhů
v nekonečné šachtě dějin

Viděl jsem volného člověka jenž podoben bohu
znásilňoval krystaly staré skutečnosti
v nový útvar

Viděl jsem život v nespočetných proměnách
a blahorečil lidské touze
hnáti se za novými hvězdami
jež postupně rozžehovaly se a zhášely
za skleněným výkladem noci

Ráno se přibližovalo na náměstí
a já pod kašnou odkládal uskutečněné tužby
jak odkládá stařec nachové svoje tělo
a z rozšířených očí mlékařek
četl jsem nové povinnosti rodícího se dne
jež vyvstávaly přede mnou jak nedokončené odlitky
abych je zbarvil hořlavým štětcem svých víček
jež přivíraly se k dosnění zahlédnutého

Jda probouzející se ulicí města
uprostřed **Evropy**
předčítal jsem si nahlas rudá návěstí
jež v sedmi jazycích opakovala týž příběh
o přátelském stisknutí ruky na setkání

Přísně zamžená okna továren
měnila se mi ve volné sdružení přivřených očí
za nimiž naklonění nad pohybem ozubených kol
organisují dělníci svůj sen v novou hvězdu volnosti

A zůstal jsem státi nad svou prací
jak strojník nad kotlem v němž stoupá vařící olej
a když už ručička na vodoměru se zastavila
ozval se prudký výkřik sirény
a já odcházeje mezi halenami železných lidí
dokončil jsem svou báseň

Obraz (Picassův) nahradil zrakový klam klamem ducha. Obraz žije sám. Nepoučuje o ničem jiném.

COCTEAU

Negerská plastika

Erotická láska

Na cestu

Ujedu lidem do Afriky
Můj dřevěný koník mne zaveze
Budou tam oranže budou tam fíky
a smutno mi nikdy nebude

Koník si zarehtá Nebudem plakat
až se nám jednou zastěšne
duhová motýli budou nás lákat
a pohádky pohádky blanšítné

Exotická láska

J. Seifertovi

Daleko na jih v mouřeninském kraji
tropické oásy rozkvétají
tropická růže jež tam vykvetla
ta černá růže to je milá má

O palmu lehce podepřena zpívá
píseň tak prastarou
sledujíc koráby pouště řdyž se stmívá
jak plují Saharou

U zvolna češe dlouhé zlaté vlasy
největší tygřici
a vzpomíná a stále vzpomíná si
hovoříc k měsíci

— Můj milý v dálné cizí zemi žije
a já jsem jeho krásná Virginie
Na nadrech sedají mně lýrovci
a on je básníkem té chladné fončiny

Miluje měnící se plaché folibřífy
z barevných obrázků
je revolucionář a má rád sladké říky
a myslí na lásku

U jeho exotické básně rozechvějí
ponejvíc chudasy
ti mají také rádi poesii
mé žhavé oásy

Žatíši v peřinách

Peřiny ovce sněhobílé
Krajina poblíž Urarat
Margueritce se chtělo spát
Vstala a splékla se do košile

Zhasila lampu vlasý rozhodila
Na dně frál zlaté řeky spí
Zelené frouky v očích rozsvítí
a bude hlídat frokodila

To je ten pravý míšenec z Jávy
ten míchá polibky a všechno dohromady
Strlíl by pistolí na vzteklé šafaly
ten nikdy nezbledne kdýž ránu vypálí

A ona zase má podvazky s přeskama
ten diblíř rozkošný co miluje barbaroly
Každého milence ráda pokouše tato Esmeralda
a každého nevěrníka rázem sfolí

Peřiny ovce sněhobílé
nenavrátí se v rodný Urarat
Na bílém rouně vašich štád
bude si Javan s Margueritkou hrát
a zajde jak měsíc obláčky sněhobílé
až bude fohout fofrhat

Světelné reklamy kina v New-Yorku

Cliche „Stavba“.

RAKETA

FOTOGENICKÁ BÁSEŇ

NAZIMOVA

Cliché: „Umělecká Beseda“

- 1 výstřel (odclonit)
- 2 osvětlená ruka s revolverem (prolne se)
- 3 do brilantového prstenu na ruce jenž jako
- 4 projektil se rozprskne nazpůsob rakety s nápisem TO VŠECKO Z LÁSKY (dvoji expozice prolínající se) taneční pavilon (celý obraz) a jiskry jež shasínají
- 5 nároží (zaclonit) helmy 3 strážníků
- 6 dáma u kavárního telefonu (celý obraz)
- 7 několiikrát zvoní
- 8 pánský pokoj (celý obraz)
- 9 telefonní zvonek (detail)
- 10 dáma odkládá sluchátko
- 11 hodiny na věži měsíční noc 10 hodin
- 12 v polích po cestě ubíhá zajíc
- 13 větrící zaječívousy (prolne se)
- 14 zajíc staví se na zadní nohy
- 15 z křoví vystupuje pán v monoklu
- 16 kavárna (celý obraz)
- 17 detektiv hledí na ruku dámy jež se nervosně pohybuje na mramorovém stolku
- 18 brilant se promění ve
- 19 výkladní skříň v níž je odraz jedoucí tramwaye
- 20 detektiv platí a při odevzdávání peněz ukáže číšníkovi nenápadně
- 21 detektivní odznak (prolne se v detail)
- 22 detektiv jde ke stolku dámy
- 23 žádá za dovolení
- 24 vybírá časopisy
- 25 noviny (prolne se v detail)
- 26 řádek TO VŠECKO Z LÁSKY
- 27 detektiv při vybírání časopisů hledí dámě do očí (polodetail)
- 28 dáma se zvedá (celý obraz)
- 29 detektiv se chopí za srdce a klesá k zemi (clona)
- 30 shluk lidí číšníci
- 31 dáma dává detektivovi na hlavu kapesník
- 32 (detail) detektivova ruka vyjme z její kabelky fotografii a 2 tramwayové lístky
- 33 v polích zajíc stříhá ušima
- 34 nádraží při nástupu vlaku
- 35 pán s monoklem u pokladny
- 36 ruka přepojující čísla v centrále
- 37 detektiv telefonuje dívaje se na tramwayový lístek
- 38 ukazováček v knize
- 39 tramwayový lístek ve 2 rukou zvětšuje se a prolne
- 40 do obrazu tramwaye (vnitřek)
- 41 průvodčí v kanceláři úsilovně vzpomínající (polodetail)
- 42 stiskne ukazovákem čelo (celý obraz)
- 43 a usměje se (polodetail)
- 44 dává větší bankovku muži s monoklem sedícímu s dámou v tramwai
- 45 spleť telegrafních linek

- 46 poštovní úředník nad telegramem
47 strážní domek před nímž stojí zřízenec
48 zřízenec utíká do budky
49 koridor vlaku v něm kráčí muž s monoklem
50 vstupuje do záchodku
51 a odhazuje revolver
52 jeho kapesní hodinky
53 (clona) ve tmě nápis HOTEL
54 dáma na loži převrací se z boku na bok
55 (polodetail) otevírá oči, smutný pohled
56 zřízenec stiskne knoflík
57 semafor (prolne se v polodetail) zvolna se otáčí
58 ujíždějící automobil
59 (polodetail) detektiv má v ruce otevřený jízdní řád
60 průvodčí hledí na pána s monoklem a dámu jež jdou na ostrov
osvětlený lampiony (prolne se)
61 (polodetail) průvodčí mluví ke strážníkovi
62 zastavující vlak
63 automobil prudce přijíždí
64 dámská ruka na loži klade na čelo kapesník
65 píšťalka lokomotivy
66 detektiv na schůdcích
67 zajíc staví se na zadní nohy
68 ruka s revolverem
69 oko s monoklem
70 monokl padá na zem a tříští se
71 pán stojí bez hnutí
72 výstřel (odclonit)
73 osvětlená ruka s revolverem (prolne se) do briliantu
74 v prskavkovitý výbuch s nápisem TO VŠECKO Z LÁSKY
(dvojí expozice) pavilon tančících
75 jazzbandistova noha při bubnování
76 (polodetail) pult na něm noty s nápisem TO VŠECKO Z LÁSKY
77 před střílnou pán v monoklu s dámou on střílel
78 (detail) plechový zajíc ve stříbře se převálí
79 (polodetail) pán s dámou se velice smějí
80 pán si mne rukou oči
81 polibek za slunečníkem
82 zaječí vousy s částí hlavy se pohybují a prolnou ve fontánu
jejíž krůpěje dávají mnohonásobný nápis

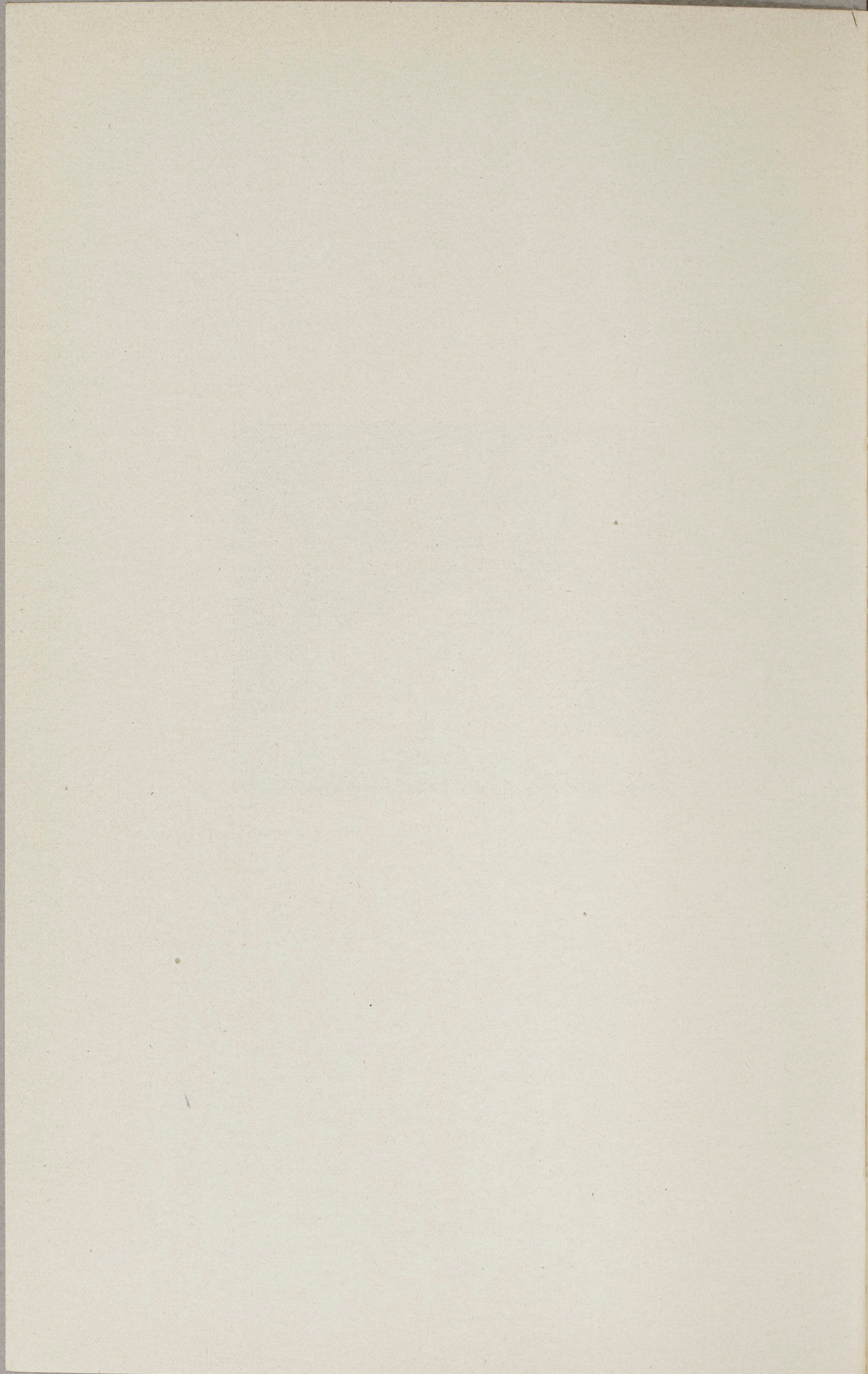
KONEC

Kino obyčejně špatně představuje anekdotu a „dramatická akce“ je v něm omylem. Není příběhů, nejsou, než situace bez konce a bez počátku.

JEAN EPSTEIN

Marie Laurencinová: Sirény

MÛSA

А 2111

MIREIO 1923

Tolik nešťastných dobrodružství
a Vy to musíte vždy znovu opakovat
Noc prosvítala v kapradinách jak Hades
bylo to v květnu 1897

Sirena v kolébce naříká
Měla jste už tenkrát zelené oči jako můj prsten
a v předměstské zpěvohře dávali právě Orfea z podsvětí
Vaše vlasy byly už tenkrát žluté jako můj prsten

Zpívali jsme historie lásek
do kterých jste nebyla zasvěcena
povězte povězte mi všechny své myšlenky
neboť už tenkrát jsem byl básníkem

Jak bych Vás miloval
když jste se podobala sedmileté Margueritce
Mně byly čtyři léta a často si toho vzpomínám
Váš hoch se pyšnil v dlouhých kalhotách
a Vy jste poprvé přestala milovat

Nedaleko Vaší rodiny
majitel cirkusu měl vůz tažený labutěmi
a Vy jste byla nejkrásnější labuť z celé ulice
jak hydroplán nad Miramare

Neplačte neplačte Jeanne Duvalová
Byla jste modistkou a Vaše zaměstnání znudilo Vás nakonec
Byla jste povolána řešit osudy republik
Dáte se jednou otrávit jako Kleopatra

Dějiny se neopakují
nač tedy opakovat slavná jména
Pojmenovali jsme tvůj osud Mireio
a z minulosti zbývá toliko vítr mistrál

Příběhy se neopakují
proto byl tentokrát Váš otec čalouníkem
chodila jste tančit k modré kometě
Opakujme to znova

Osud Vás svedl
Hned na počátku s přítelkyní Hypolitkou
Bylo to ve čtvrtek ráno po smrti souchotináře Bubiho
Modelky brečely za paravanem

Leonardo da Vinci umřel
a Vy jste stávala v akademiích
Tolik nešťastných dobrodružství
a Vaše nahé tělo se zavázanýma očima

Divme se paní
Když jsem Vás potkal nepřestala jste být labutí
Sirena zpívá v kavárně uprostřed ledna 1923
Pil jsem Vaše oči jak absinth

Nehodila jste se k nám
Do jejich salonních hovorů o umění
Vaše fantastické oči sedly si na můj příbor
Věnovali jsme se černé magii

Naše prsty sehrály pod stolem osudnou pantomimu
Král zemřel svá stará srdce založili jsme za jeden list
Najdete-li je nevracet prosím
Paní Múso už víckrát nebudete modelkou

Tolik nešťastných dobrodružství
a my to budeme vždy znovu opakovat
New York je velmi staré město a Músy umírají jedna za druhou
Umřeme-li spolu tož alespoň devětkrát podsvětí je velmi stará krčma

SIRENA

Navštivme orákula
Výčep v Moulin Rouge
V tabákovém deliriu
chroptět úzkostí lásky

26tiletá Sirena
pokaždé se s vámi rozloučí
Z mořských vln padáš v náruč otomanu
a měsíc kape na dno hrdla ze tvých slz

Tomáš Quincey
jehož příběhu si vzpomínáš
a její oči se znovu rozžehují
pod ametystovým kloboukem

Hledáme Eurydiku
V srdci má kompas jdouc mezi piráty
Její úsměv je delfín
zachraňující píseň Arionovu

26tiletá Sirena
odnášející s sebou všecko
I svoje vlásenky i svou bledost
Orákula v rozvalinách

VLAK JENŽ PROJEL PARKEM

Kukačka v expresním vagoně
Hodiny jež jdou z Cařihradu
podél vykasaných trestanek
Vlak usíná pod viaduktem

Slunce
emigrant oceánu

Černá opona padá

Šla jste sama

Černý kostým

jehož hlava je bílá zlatá a zelená
Vlak projel zahradním ohňostrojem

Lampy v aksamitu

Vaše oči signalisují

A v dáli tesaři
krovkami bijí do latí
a hudba promenád
potůčky v parku přehluší

Číšník mně podával na stříbrném podnosu
Váš dopis a hvězdy
tuto nejgrandiosnější porci bez zpropitného

MACEŠKA

Květiny nejsvětější trojice
Žluté vlasy fialové oči
Místo úst červený srpek měsíce
Žluté vlasy fialové oči

Tak seděla na měkkém otomanu
ve foajé koncertní síně
a já nevím ale podobala se stanu
jenž vyhnul se nějaké pusté karavaně

Potkával jsem ji každý den
a měla vždy tytéž fialové oči
jež byly vždy zpola zacloněny vějířem
Vždy tytéž fantastické oči

A řekla jimi jednou Edgar Allan Poë
a já jsem dobře porozumněl
že byly víc nežli jen hrou
A já jsem dobře porozumněl

A pro ty žluté vlasy
podobající se ruské zemi
řek jsem jí To jsou ty širokánské vlasy
podobající se ruské zemi

A onen půlměsíc tím nikdy nepromluvila
ten jsem jen líbal
To bylo tajemství to byla nějaká strašlivá síla
a nějaká cudnost kterou jsem líbal

Květiny nejsvětější trojice
Žluté vlasy fialové oči
Místo úst červený srpek měsíce
Žluté vlasy fialové oči

ROSINA LODOLLA

Lásky se zapomenou
jak jména květin bílé melancholie a ichthyosauři
Rosina Lodolla zpívá celý den do telefonu
č. 893

Centrála
středisko polibků bezmála
Elektrický skřivánek je malá Lodolla
Všichni ji milovali

Detektiv po ní pase
Haló detektiv!
Každého vyptává se
Má 3000 korun na měsíc

U Dunaje ve Vídni
vyhrává Lodolla každý boxerský match
Do Prahy vrátí se vždycky za tři dni
Ach každý telefon zbožňuje její řeč

Je krásná je krásná
jako jsou ženy historie
Jak asi milovat zná
když nikdy se žádnému neodkryje

Její otec je pokrývačem
a ona není žádná nevěstka
Vzpomeňte vzpomeňte s pláčem
Jeanne d'Arc hrdinka předměstská

Nikomu dosud nedala
Má krajky na kombine
To je Rosina Lodolla
Ach její sláva věčně nepomine

PAMÁTCE MIKULÁŠE LENINA

Byli jsme svědky dob
kdy vymírají dynastie
a všechny noci se podobaly navzájem
tak jako jeptišky hlídající katafalk

Ó těch květin jež vybuchují!
Ó těch magických světél na frontách
kdy byla modř exotickou
a kdy byly oči modré jako kapesní šátek

Císařský katafalk na cimbuří
jak obraz mrtvého Jerusaléma
a vy jste si stavěli holé kříže
jak zahradníci

Tenkrát jsme se rozhodli
zapálit ohňostroj
Granáty praskají v lebkách korunovačních klenotů
Dějiny přestaly existovat

Zapálili jsme katafalk
V zátiší promenád hoří barikády
Tehdy se narodil moderní Dionýsos
za zvuku šarlatových varhan z Moskvy

Byli jsme svědky dob
kdy vymírají dynastie
a s jediným králem zanikala císařství
jak města při zeměřeseních

Až si vzpomenou těchto dnů
pochopí se co je válka
pochopí se kouzlo revoluce
a fantasmagoričtí básníci

Čtete potom útržky z letáků
a budete obdivovat Lenina
budete oplakávat tento den
v kalendáři příštího letopočtu

Spálené traviny vzplanou
a město se začne zalidňovat
Kolovrátkáři poľulní rytíři a věštkyně
ve vašem příštím letopočtu

Byli jsme svědky dob
jakým se za sto let již sotva uvěří
Tehdy se pochopí kouzlo revoluce náš hrob
a radioví žongléři

Ryzí dílo obsahuje výmluvné mizení básnickovo, jenž přenechává podnět slovům tím, že se dotkne jejich uvolněné proměnlivosti; ony zažehují se vzájemnými odlesky jako účinná stopa na drahokamech, nahrazující vnímatelný dech v dřívějším lyrickém dýchání, nebo nadšené osobní řízení fráze. Tato vlastnost je blízká samovolnosti orchestru. Básník musí stanouti uprostřed myšlenek a obrazů, seskupených úvahou: jeden po druhém netoliko osvětlit, ale jeden pomocí druhého. Tak vyplývá smysl z jejich doteku, nebo z jejich vzájemného prolínání.

MALLARMÉ

HISTORIE VOIÁKA

Pantomima

Historie řadového vojáka.

Libretto pro pantominu.

Kdekoliv na jevišti s rampou bez dekorací. Každý výstup své mimické skutečnosti.

I. scéna.

Přicházející četa vojinů: všechny hodnosti od generála až po prostého vojína. Každý nese standartu, na níž počet mužů, jež representuje jeho hodnost. Prostý vojin nápis: 1 muž.

Balet: Generál odstoupí, ostatní se shluknou, generál na ně ukáže, pak na svou standartu, pak na svou osobu. Z provaziště se spouští slunce — generál se jím dekoruje. Plukovník a podplukovník ho doprovodí ze scény.

Setník: tentýž balet. Dekoruje se třemi hvězdami, jež se k němu snesou z provaziště. Odchází s nadporučíkem a poručíkem.

Šarže několik cviků pod velením šikovatele. Pak na scéně toliko řadový vojin z nápisem: 1 muž. Vyjme z náprsní kapsy srdce a dekoruje se jím.

II. scéna.

Několik listonošů přináší ohromný dopis. Vojín na něj přišpendlí své srdce. Pak se jím znova dekoruje a otvírá bodákem psaní, z něhož vystoupí líbající se dvojice s nápisem: Žena prostého vojína — její milenec. Vojín strhává a odhazuje srdce. Tančí po něm. Na scénou přichází Jeho Veliké Srdce v podobě přestrojeného chlapce a schoulí se mu k nohám. Milenec stiskne prsy ženě prostého vojína. Při každém stisknutí hlas automobilové trubky. Milenec fouká na dětskou trumpetu. Žena zlostně dupe nohama, zacpává si uši a kývá záporně hlavou. Bere milenci trubku a hází ji svému muži, jenž ji uschová do kapsy. Žena podává milenci balíček. Ten z něho vyjme gumový plášť, obléká ho a přitisknuv se k ženě, odtančí s ní za scénou. — Vojín odkopne Veliké Srdce a odchází ze scény, stříleje do vzduchu z revolveru. Jeho Veliké Srdce se usmívá rozpačitě na publikum, pak jde za scénou, přináší noční nádobu. Usedá na ni a pláče do kapesníku.

III. scéna.

Uprostřed Muž — Vyhláška s nápisem: mobilisace. Přichází generál se standartou a staví se na viditelné místo. K Vyhlášce přistupuje mladý muž. Vyhláška mu podává čepici s nápisem: společné vojsko. Muž odchází a vrací se v čapce s housličkami. Usedá vedle generála a hraje. — Vyhláška odchází za scénou a vleče za límec staršího muže, jenž se

drží za hlavu. Vyhláška mu váže na čelo obklad s nápisem: I. výzva. I. výzva ulehne ke společnému vojsku. Vytáhne z kapes dětské trumpetu, na něž troubí zprvu postupně, pak současně. Nakonec je váže do kapesníku, jímž si utírá oči. — Na scénu 2 harmoniky, vedoucí II. výzvu, jež odsalutuje vyhlášce a usedá k I. výzvě. Svobodník přináší koš brambor II. výzva loupe brambory. — Generál krok zpět. Otáčí standartou, na níž je počet mužů, jež reprezentuje, minus 3 muži. Přes scénu přejde: Muž s dřevěnou nohou, tlukoucí do tureckého bubnu skutečnou nohou — za ním muž se zavázaným okem, držící v ruce veliké oko. Kdykoliv jím udeří o zem, poskočí jako gumový míč a vydá střelnou ránu. Za nimi člověk bez hlavy, nesoucí v ruku svou hlavu, jenž prostě jde a netančí.

K Vyhlášce přistupuje žena prostého vojína, jež má 3 srdce různé velikosti: největší s nápisem: můj muž, prostřední dvoubarevné s nápisem: moje srdce, nejmenší s nápisem: můj milenec. Přihopká Jeho Veliké Srdce a hraje si za Vyhláškou na schovávanou s ženou prostého vojína. — Přichází prostý voják s hodinovým strojem namísto srdce. Vzdá čest generálovi, natahuje hodiny, jež táhle odbíjejí. Žena prostého vojína, zavěsivši se do Jeho Velikého Srdce, odchází.

IV. scéna.

Dva vzájemně nepřátelští generálové. Odpálí si od sebe cigaretu a odcházejí. — Dva vzájemně nepřátelští plukovníci, hrající v karty. — Dva setníci, kteří počítají na tabuli, již mají na zádech nadporučík a poručík. Na téže tabuli později mapa bojiště, na níž posunují setníci praporky. — Pak dva tábory šarží s bubínky. Postupně všichni padnou a jsou odnešeni. Zbývají dva svobodníci. Jeden zabubnuje silně na bubínek, druhý klesne k zemi. Vítěz se dekoruje medailí a odchází. Prostý voják ho odnese, pak usedá na zem. Přichází Jeho Veliké Srdce, z něhož se kouří jako z čajníku. Prostý voják si nad ním ohřívá ruce. Přichází obrovský telegram, v němž leží žena prostého vojína v obvazech. Lékař a četník. Četník jí lepí na ruce razítka. Po jejich odchodu žena vyskočí z obvazů, strhává srdce milencovo a hází je zvěři. Voják přikládá do Svého Velikého Srdce jako do kamínek. Po odchodu telegramu zatroubí na dětskou trumpetu, odhazuje uniformu a desertuje. — Na scénu kurát, soudce a jiný prostý voják. Na odhozenou čapku nápis vlezrádce. Jest pověšena na kůl. Soudce zlomí hůl. Kurát dá líbat čapce štolu. Jiný prostý voják přendá své srdce z náprsní kapsy do kalhot a prostřelí čapku.

V. scéna.

Žena prostého vojína na židli. Přichází Jeho Veliké Srdce, skočí jí na klín. Ona rozpečetí srdce a shledá se, že na jejím klíně sedí prostý voják. Líbají se. Pak tančí, tlukouce do puklic. Zatím co muž hraje na

housličky, žena troubí na dětskou trumpetu. Muž jí stiská prsa. Při každém stisknutí se žena rozezvučí elektrickými zvonky. Muž obléká gumový plášť. Žena dupe zlostně nohama, záporně vrtí hlavou a troubí na trumpetu. Muž svléká gumový plášť. — Žena rozmíchá karty a dá muži vytáhnouti. Vždy srdcové eso. Muž dává táhnouti ženě. Stejný výjev. Pak se k sobě přitisknou. Ozývají se elektrickými zvonky zprvu postupně, pak současně.

Přichází četník a buší puškou o zem. Žena skryje muže pod velikou sukni, již svlékla. — Četník vstoupí, podá ženě prostřelenou čapku s nápisem velezrádce, hledá po celé scéně a nenašed nikoho, odchází, strlíže do vzduchu z revolveru. — Ze sukně se zvednou mužovy ruce, držící děcko, jež má na hlavě vojenskou čapku s nápisem: 1 muž, a jež troubí divoce na dětskou trumpetu.

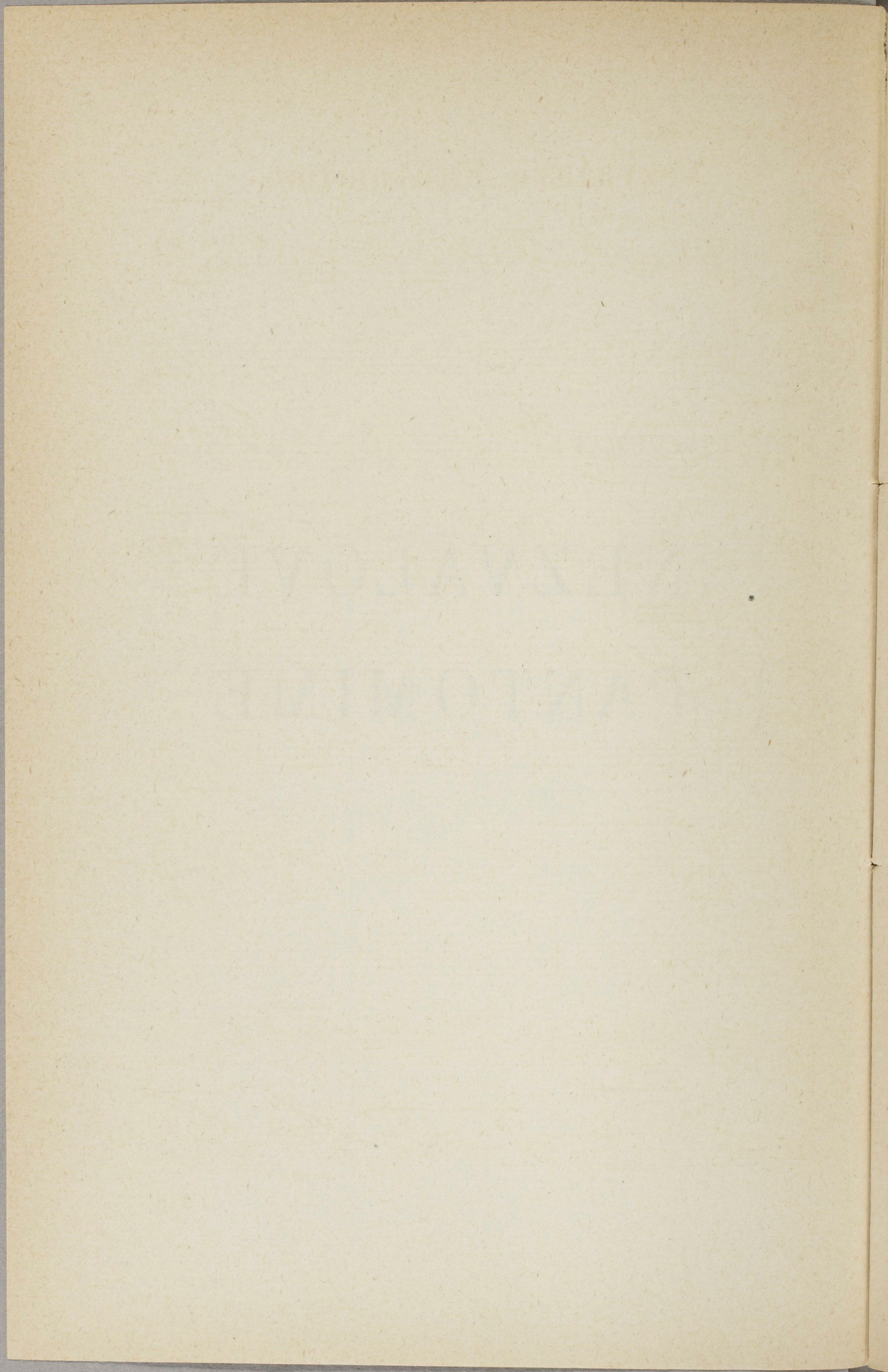
(Konec)

Mohl bych napsati ideové drama a lichotiti vkusu soudobého publika, jež si rádo dává zdání, že myslí. Já dám raději volný běh té fantasii, která je mým způsobem interpretovati přírodu, fantasii, jež podle okolností se projevuje víc nebo méně melancholií, satirou, nebo lyrismem, ale vždycky a to v takové míře, jak je mi možno s dobrým úmyslem, v němž je někdy s dostatek možností, aby překvapoval a rozhořčoval, ale jenž je zřejmý lidem dobré vůle.

APOLLINAIRE

JIRÍ SVOBODA

NEZVALOVĚ
PANTOMIMĚ

Jiří Svoboda:

Nezvalově Pantomimě.

Tempo di Tango.

Piano. *p* *legato*

m. d.

cresc.

The musical score consists of five systems of staves. The first system begins with a piano (*pp*) dynamic and includes a crescendo (*cresc.*) and a piano (*p*) dynamic. The second system features a piano (*p*) dynamic, a crescendo (*cresc.*), a *loco* marking, a forte (*f*) dynamic, and a *loco* marking. The third system includes a mezzo-forte (*mf*) dynamic, a piano (*p*) dynamic, a *legato* marking, and a *marcato* marking. The fourth system includes a *rit.* (ritardando) marking and a *calando* (diminuendo) marking. The fifth system includes a *Poco più mosso.* (slightly more motion) marking, a piano (*p*) dynamic, a *molto f* (very forte) dynamic, and *sfz* (sforzando) markings.

3 *sfz.*

tr *ff* *sfz* *8va*

accelerando *p subito ancora più*

8va

8va *f* *sfz* *più f* *tr*

The musical score consists of five systems of staves, each with a treble and bass clef. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings.

- System 1:** The treble staff begins with an *8va* marking and a wavy line. The bass staff has a *sffz* marking. The music features rapid sixteenth-note passages in the treble and more rhythmic, accented notes in the bass.
- System 2:** The treble staff has an *8va* marking. The bass staff has a *sfz* marking. The music continues with complex rhythmic patterns and some rests.
- System 3:** The bass staff has a *ff in tempo (più)* marking. The music features a mix of eighth and sixteenth notes.
- System 4:** The bass staff has a *m. d.* marking. The music includes some rests and then resumes with rhythmic patterns.
- System 5:** The bass staff has a *sffz* marking. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests.

First system of musical notation. Treble and bass staves. Bass staff includes dynamic markings *sffz* and *zffz*, and articulation *gva* (glissando) under a triplet.

Second system of musical notation. Treble and bass staves. Bass staff includes dynamic markings *sffz* and *ff*, and articulation *gva* (glissando) under a triplet.

Third system of musical notation. Treble and bass staves. Bass staff includes a triplet marking *3*.

Fourth system of musical notation. Treble and bass staves.

Fifth system of musical notation. Treble and bass staves. Bass staff includes a triplet marking *3*.

ff

sffz

sffz

sffz rit.

p . . .

pp

8va

una corda -

jako zdálky

ppp meno

(col Mo- deratore)

Tempo I.

p

p

pp

legato

The musical score is written for piano and consists of four systems of staves. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4.

The first system begins with a piano (*p*) dynamic. It features several triplet markings (3) over groups of notes in both the treble and bass staves.

The second system concludes with a *dim.* (diminuendo) instruction.

The third system includes a *8va* (octave) marking with a wavy line indicating a rapid ascent in the treble staff. The bass staff has a *ped.* (pedal) marking. The system is divided into two sections: the first is marked *pp zeffiroso* (pianissimo, zephyrous) and the second is marked *p veloce* (piano, fast). Both sections contain triplet markings.

The fourth system begins with a forte (*f*) dynamic, followed by *sffz* (sforzando) markings. It concludes with the word *Finis.*

Indická miniatura

SROCE
HRACÍCH
HOODIN

Srdce hracích hodin.

I

Jednou se přichází až tak daleko
že svlékáme bílou rukavičku
pohleděli jste na jediný bod prstenu
a skutečnost chodila v barvách tónech a vůni
hodiny jdou ale to je něco jiného
to je něco jiného nežli věda
ale to je něco jiného nežli kupovati novou kravatu a dobře se dívat
ale to je něco jiného nežli dobře si rozvážit

TO JE SRDCE HRACÍCH HODIN

II

Nakonec pozvete čalouníka
Zahradník rozsvítil navečer lampiony v chřestu
a v růžových malinách spí housenka

NEPLAČME

Ó té bizarní krásky v zelené kožešině

III

Ten japonský obrázek cos mi dala
ztratil jsem jednou v tlačenici
není potřeba tak daleko cestovat
všimli jste si už krajky na prsou vašich milenek?

To je celý smysl poesie

IV

Pták usedl v růžích a zlomil křídlo
Kdysi jste se učili od těchto ptáků
ale pták usedl v růžích zlomil křídlo a mlčí
naslouchaje zvukům křídlovek

V

O růžové mlýny
hvězda padla do hodin a točí se!
Natáhněme všechny hvězdy
když vás někdo zradil
a leťme jím blíž
Kreolky v Buenos Aires svítí na promenádě
v aeroplánu
a v kapesním zrcadle

VI

Motýl usedl do skříňky
Probodených motýlů jsme litovali nejvíce
ale probodávali jste slova dýkou
Přítiskl jsem dopis na srdce
a zemřel

VII

V kalendáři je měsíc máj
Och šestnáctiletí och sedmadvacetileté
V kalendáři je měsíc máj
a vy máte hlavu ruce a nohy
chtěl bych se proměnit v polibky slova a vůni
rozsypat se
tak jako pampeliška

VIII

Větrník ročních dob

V létě noční fialy a ohňostroj na zahrádce

Jaro na cukrovou kytaru
hraje ti s aristonem od rána

Na podzim procházky procházky
anglický park a fontána

V zimě och ano nejraděj vějířem Músy stát se

IX

Větrník lásky a světových stran

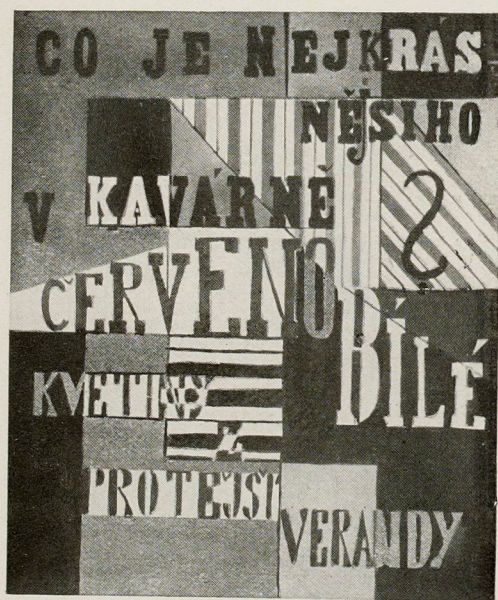
Na nočním stolku Poudre Inconnu

V čínském hedvábí kouzlo
mandlovníku

Červený šátek skrývá hroznou
dýku

Jih lásky Oranže ústa citrony

X

Karel Teige

X

Mikado
na trůně
si hoví

Rukavička připravená k duelu

S
t
ř
e
v
í
c

j
a
k

z
r
c
a
d
l
o

p
o
h
l
e
d
y

l
o
v
í
é
t
r
t
o
r
p
o
j
e
T
o

d
á
m
y
v
p
a
s
t
e
l
u

XII

Žurnály

Některé žurnály podobají se Oceánii
Čemu se bude podobati můj žurnál pojmenovaný Siréna?

XIII

Pohledy

Láska běží podél citronových nápojů
veselá gymnastika očí
Ó mé sladké bonbony
kam běží tento zábavný rychlík
od oka k oku do vaší zelené Arkadie
sníh je protkán růžovými ornamenty
opravdu báječná zmrzlina
Ó spěte mé štěnice
Ó spěte kardinále

XIV

Událost

Nejprve jsme si mysleli že je to tajné znamení
mohlo to být MENU
byl to kalendář
žárovka nad ním visela přepálená
až jednou šel okolo bílý člověk
žena a její bílý obličej
och ano byl to jen kalendář

21.

na měsíc se již nepamatuji
patrně nesvítil
patrně byl to nový měsíc

XV

Naše malé ženušky jsou naše veliké hrdinky
Neustále vám telefonují
och v srdci zvoneček si s tebou věčně hra
každá z nich vykřikne HALÓ
odloží naslouchátko
a nechá tě čekat do smrti

XVI

SVĚT
 SVĚT – lo
 SVĚT – lonoš
 SVĚT – luška
 SVĚT – lice
 SVĚT – obol
 SVĚT – ák
 SVĚT

XVII

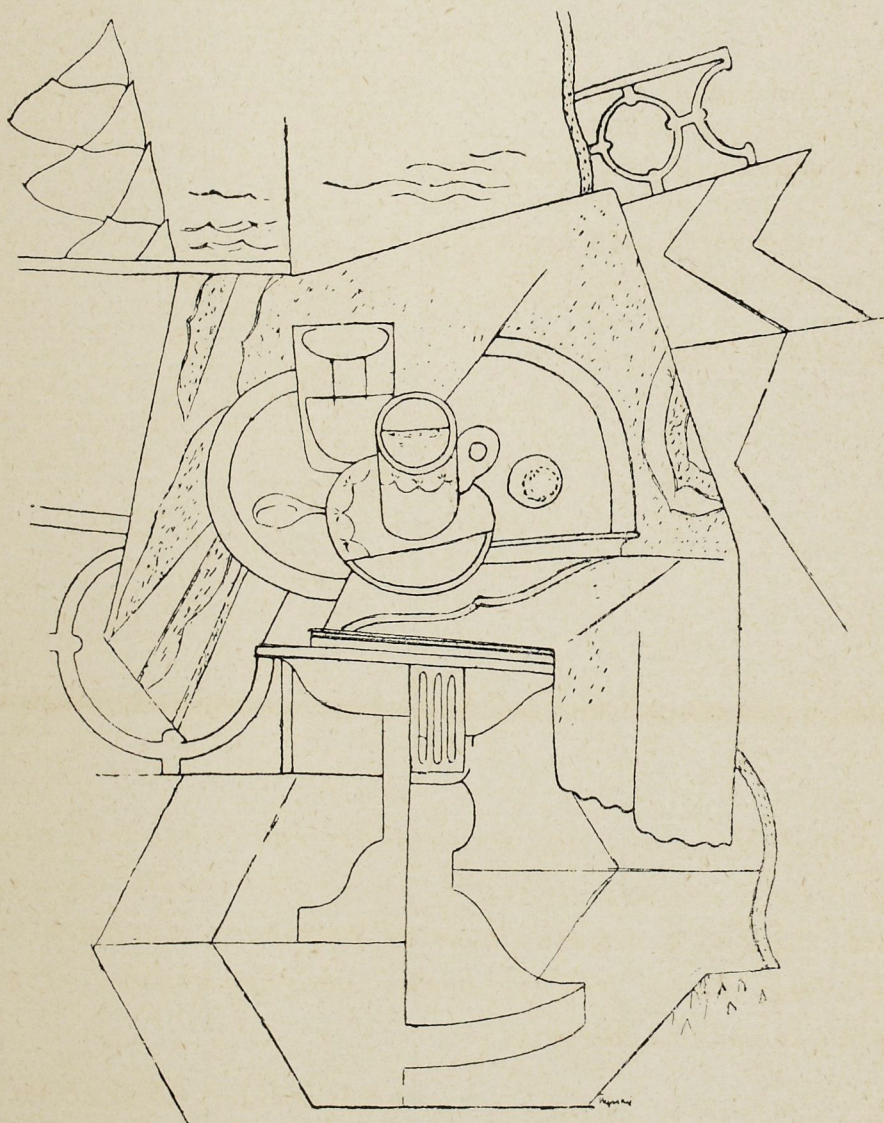
Jednou se přichází až tak daleko
 že svlékáme starou civilisaci
 a všechny skutečnosti jsou ultrafialové
 17 básní ale to je něco jiného
 ale to je něco jiného nežli předsevzetí
 ale to je něco jiného nežli dobře si rozvážit a napsat báseň

TO JE SRDCE HRACÍCH HODIN

Nejprostší slova, nejvšednější představy nabývají pitvorného rázu i žasnete dokonce, že se vám zdály dosud tak prosté. Chybná a nepředvídatelná podobenství a přirovnání, nekonečné slovní hříčky, hrubé ukázky komiky tryskají neustále z vašeho mozku.

BAUDELAIRE „Hašiš“

Cocktailly

Jindřich Štyrský

COCKTAILLY

Konečně jsou Medúsy a knížata blankytných Oceánů Dítě si zazpívalo
na vinici

Mám oči jako len
večer jsou hrozny nejsladší
však spěte spěte jen
můj starý hlídači

A báje vypravovala o antických hostinách

Šli jsme

Dívka houpající se na kopretině mávala vysoko lampou jako zvonem

Diano krásná rcete mi
co ukrýváte v klíně
a já se ihned zastřelím
k vůli té kopretině

Barvy se proměňovaly Bílá Červená

Krajkové potištěné nápisem jenž se proměňuje

B A R

A dvěře

„Mnou vchází se do města věčné strasti“
pojď miláčku a budeš ihned v pasti
rozkožná MARION s tebou maličký
zahraje si tam v kuličky

Začíná se hrát operetta

Námořník jenž se nerozmýšlel nad krajkovím

A bílé plachty rozpjali
nad modrým oceánem
a všecky panny plakaly
za panem kapitánem

Společnost docela obyčejných měšťáků Všecko to žvaní Ustoupit?
Ne! Vešel jsem dovnitř v podobě černokněžníka

Ach žlutá láhev vína
mé sladké Japonce je tolik podobna
jak jsem ji tenkrát milovával
když byla ještě svobodná

Avšak odmysleme si nejprve tyto plešaté dědky s lanýžovitými prsty
Neboť na talíři docela jiná oblast

Podmořské zeleniny
pluje v nich velryba
v níž Jonáš ten potápěč líný
tři dny dlel za živa

Cinkot nožů Cinkot mědi a mincí Cinkot vidliček Hle!

Když pan Posejdon
trojzubcem vládl v podsvětí
Zeus mu dával hrom
a Proteus staral se o děti

**V tom a tom patře té a té ulice O spěte se svým rájem!
A jejich otec takový ožrala**

Andílku dobrý opatruj ho
až bude líbat slečnu Leu
aby nám nepřitáhl domů
ošklivou gonorheu

Zatím jsem si povšiml nádherných lahví

Černošky v úzkém korsetu
ó pijme jen číš za číši
vám je tak hrůzokrásně
v pomorančovém zátiší

**Noc je tu osvětlena oranžovými netopýry Živé poletuchy
Bar ošacený brokátem
A pult Uprostřed jakého karnevalu jsme se octli?**

Arkáda v jejíž panorámě
třpytí se maso všech divů
a malá prodavačka v rybí tlamě
trhá si ještě menší jívu

Madono sladká dali Vám
pohanský oltář vystavěti
ústřice plavou k ulitbám
dnes Dionýs v cylindru křtiny světi

A obležení králové
spěchají k egypským pyramidám
Eufrat změnil se v pláсты medové
hle v dortech obzvlášť pyramidy vídám

**Báječná maškaráda pro ducha jenž se dívá
Otevřte uši!
Někdo se ptal po Jazz-Bandu**

Když první ránu dali
tygr vyletěl z kůže
hvězdy se rozsypaly
a v salóne tančily růže

Slyš písečné vodopády
hle Siréna hledá v nich stopu
již ubíhal zajatec mladý
v průvodě zlatokopů

Země je v kolísavém pohybu Všechny studny se převrhly Tolik světla!

A ve své modři tančí Oceánie

Byl to magický stůl nedaleko podla Šest amerických drinků tvořilo zcela nové souhvězdí Nikdo nezpozoroval přítomnosti Gallilea Gallilei Hypnotisoval mne a nikdo si nepovšiml mého výkřiku neboť míšenec u Jazz-Bandu spustil náhle grandiosní řev Bylo mi všechno jasno a Gallileo Callilei se poroučel

Na Malém Voze odjedu
(Plejady tančily po úbočí
magická souhvězdí pohledů)
Och ano **přece se točí!**

Oddal jsem se zcela nerušeně své alchymii Cocktaillů
Ale tento míšenec Kde? Jak? Odkud?

Mouřenín horká ústa klad
na její krček bílý
v New-Yorském variété myslí strašně rád
na svoji plavou Músu ze Sevilly

Hurá století míšenců! Století této nové magie
Dostalo se nám příliš čisté krve Hle onen pán je čistokrevný Arab!
Ale toto nádherné století míšenců
Vynalezli jsme prostředek kterak se odroditi

Alkohol stoupat se chystá
z ohnivých jezírek Sahary
mondenní alchymista
připravuje své lekvary

Odrodění! Dík své obraznosti Mohu se oddati beztrestně této bláznivé poetičnosti jež je vrozena míšencům
Mohu vyznávat bláznivě lásku své Mireio

Až u Kapského města
vyrostl ohnivý keř
Pylades za Oresta
já pro tebe umřít chci věř!

Anebo

Má sladká matko Niobé
jaká jste potvora
proč nechala jste vytéci
krev svého toreadora

Můžeme se přenášeti Neviditelné zmizení světoběžníka
Kam dnes mé zvířátko?

Na římských hradbách slyšel jsem
zpěv Ovidových cikád
to na tvém klíně slyšel jsem
kapesní hodinky tikat

Bylo nás tam několik kdož jsme procitli Zdá se že nepřinášíme žádné oběti
Celý globus a jeho historie směšovaly se v naprosto originelních výjevech
Ó mé Cocktailly!
A o čtvrté z rána shořela ve mně duše bez dýmu

Býtí dosti bystrým, dosti rychlým, abych rázem prošel směšné i smutné, to jest, v čem se cvičím. Víím, že mne to stojí býtí nazývánú akrobatem nebo clownem. Nezáleží na tom. Kéž bych měl ducha tak dobře způsobilého jak tito kejklíři mají tělo.

Lhostejnost, egoism, něžnost, soucit, krutost, strážení ze styku s lidmi, neposkvrněnost v prostopášnosti, směs chuti na všechny pozemské slasti a pohrdání, naivní amorálnost, neklamte se tím: toť známky toho co zoveme andělstvím a co má každý pravý básník.

COCTEAU

Adé

Ptáci odlétají

*Hraji dál
svoje karty*

Krajky moře slunce a poesie

*Lodníku dosti romanci
Harlekýn omdlel s Músou při tanci*

Adé

Ptáci odlétají

*Hraji dál
svoje karty*

Komediantský vůz odejel Pantomima bez konce

Zdá se že jsme poslední jimž bylo takto trpěti

Ptáci odlétají

*Hraji dál
svoje karty
jakobych se loučil*

S čím?

Adé

K Pantomimě.

V básníkovi Pantomimy je něha bezdůvodného tragismu truverů, cosi z nezávaznosti dada a prostičký rytmus pouličního kolovrátku. Svět je pro něj pln křehkých a groteskních hodnot. Jenom tyto jsou svědectvím podivuhodné energie světa. Možnosti roztočeného globu naplňují básníka radostí. Jeho vznícené vědomí směšuje se s každou vitální extravagancí. Lze milovati hadače z ruky, řeči na schůzích, užívat kokainu a dojímati se pohřby. Lze milovat promenády a cestovati za pomorančem, jež si loupáme a skončit jako ten anglický šlechtic, který z přebytku sil a gentlemanství šel potřásti rukou malomocnému. Dítě, které má tak jako básník přebytku odvahy a životního elánu, projevuje je hrou, jediným necivilisačním zaměstnáním. Hrejme si! Státy se rodí a vymírají revolucemi, hvězdy padají. Nuže dobře! Vezměme jednu a pomalujme její cípy.

Nedomnívejte se o básníkovi a dítěti, že je andělem, protože je máte rádi. Má v sobě všechny krutosti lidského vývoje. Vražednost Oidipa, krutost Hamleta. Ale nadávky, vraždění a nenávisti zdají se nám býti příliš samozřejmými, než abychom je doporučovali. Bohudíky, kultury a civilisace zavazují. Shakespeare je geniální, ano! Ale Nazimová je kulturnější.

Umění je organisovaná životní aktivita a tato aktivita není jen směsí pudů a polo-vědomých hnutí. Konec konců je modernost optimistickou vírou. Věříme, že dějiny nejsou jen pro historiky a poučení, že nemíjejí bez účinku na lidskou duši a její sensibilitu. Modernost je víra, že člověk nedělá skvěle jen stroje, ale i sebe. Věříme, že matka příroda má tak samozřejmou cenu pro člověka, že naproti tomu cena Apollinairova l'esprit nouveau je k nevychválení. Pro básníka je moderní sensibilita ohromný pokrok, o který se jedná.

Člověk moderní sensibility, toť aristokracie, ke které se obrací náš básník. Tato aristokracie nevyklučuje básníka ze zájmu obecnosti. Je to aristokratismus dělnického vědomí, že dělám svou věc dobře. Básníci při vědomí a se schopností jasně viděti. Vědomí básníkovo má jasně před sebou funkci svého tvaru: štěstí. Je třeba dále kázati o morálnosti tohoto utrácivého díla?

Modernost je podle básníka Pantomimy ve funkci, nikoliv v námětu: námět je věci záliby tvar je předmět obecné potřeby. Revolver nebo talíř nejsou emotivní, že jsou krásné (neboť toto slovo nic neznamená), ale protože jsou lidské. Básník netouží zůstat udiveně hloupým divákem krás světa, ale domnívá se, že jeho verš má rekordní účinnost, jež je kvalitativně stejná s rychlostí aeroplánu a zářky radia. Jeho rekord, toť přemožení přírody. Všecky básníkovy ráje jsou nakonec paradis artificiels. Ačkoliv jsou takto jeho díla v jistém smyslu exotická, nejsou cizí. Všechna jejich emotivnost je v tom, že dojmají svou lidskou osnovou. Myslíme, že čtverec a krychle, které tvarově ukládáme výtvarným projevům, jsou stejně přirozené jako verš, pro nějž nalézá básník své asonance. Neboť verš a rým jsou lidské bohatství.

Jaká je metoda tohoto umění?

Lože Fratellinů, tato bohapustá veteš se chceplou husou, ohromnou břitvou a zubem, jenž je tak veliký jako ševcovská stolička, dojmá nás již sama sebou. Sepiaté ruce, které se vytrvale modlí pověšeny na stropě, ohromný klíč, žluté a lesklé kytary a něžně vykroužené housle, hůl, jež se otáčí jako had. Velikého pavouka je možno posadit někomu na hlavu místo výsměšných slov. Ale pavouk se uplatní i v jiných situacích: je melancholický i vražedný, smutný k soucitu i samotářský a soběstačný, až vzbuzuje hrůzný odpor. Asociace se bouří. Neboť rekvisity jsou standartní reagentie představové.

Ale historie rekvisit teprve počíná. Básníkem se nestal ještě nikdo, protože užíval slova „spěš“ místo „bronz“, nebo „František“ místo „Franta“. Ale básníkem je

žena, která chtěla říci „dítě“ a řekla „zlato“, aniž se bála, že jí nebude rozumněno. Clowni udělali kulečnick ze své hlavy. Kdo z nás si zbásní, k čemu lze použít klíče? Vnitřní a tajemná souvislost slov je stejně oprávněná jako rozumnost člověka chodícího po rukou. Nemyslete si, že kterákoli nejobyčejnější věc, životem, špinou a slinami poznamenaný krám nestane se básnickým nástrojem.

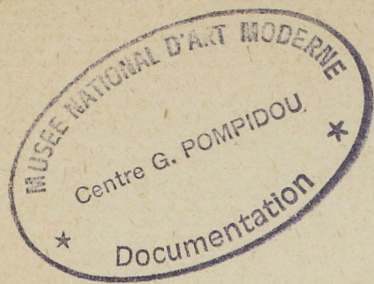
Slova ztratila svou zúženou pojmovost a věci svůj praktický účel. Podle básníka Pantomimy není slovo slovem, jest představou — hercem, jenž se líčí, mění tvářnost a převléká se. Chcete-li, clowni způsobí, že židle stane se nežidlí a hůl neholí. Namáhají se tak dlouho, až přestane být židle pro sedění. Nezáleží na její sličnosti ale na emotivním ocenění podivuhodnosti, kterou vzbudí clownovo postavení na jedné ruce a na rohu židle. Zaostří-li se představa ještě intensivněji vzhledem k jevištnímu skutečnu, je tu nové drama, film, balet. Jejich lyrismus nemá zákonů dramatické estetiky starých a tak zv. „moderních“ dramat; jest stejně básnický svébytný jako lyrismus masky François Fratellini, jest stejně nedělitelný od sceny a pohybu. Básník neztrácí jevištěm nic ze svých obrazů, nalézáje v divadelních skutečnostech a poměrech nové scenické metafory. Rozpojení individuálního a individualistického proudu (děje) bývalé hry v samostatné syntetické tvary. Jejich emotivnost jest bezprostřední a jejich dramatičnost je v jiskření jejich polarit.

Básník osvobozuje se z pojmových oblastí, neboť jsou nakonec pro něho básnický amorfni. Lidi, již se živí problémy, je nutno odkázati na dítě, jež objevuje pravdy.

JINDŘICH HONZL

O B S A H

Abeceda	7
RODINA HARLEKÝŇŮ	13
Panoptikum	15
Kočující divadlo	17
Pierot cyklista	20
Jarmareční písnička o nevěrné lásce	22
Komedianti	24
PAPOUŠEK NA MOTOCYKLU	27
Poetika	29
Papoušek na motocyklu	30
DEPEŠE NA KOLEČKÁCH	33
TÝDEN V BARVÁCH	51
Jarní	53
Týden v barvách	54
Klára	55
Vápeníci	56
Cukrová balada	57
PODIVUHODNÝ KOUZELNÍK	59
EXOTICKÁ LÁSKA	87
Na cestu	89
Exotická láska	90
Zátiší v peřinách	91
RAKETA	93
MŮSA	97
Mireio 1923	99
Sirena	101
Vlak jenž projel parkem	102
Maceška	103
Rosina Lodolla	104
Památce Mikuláše Lenina	105
HISTORIE VOJÁKA	107
JIŘÍ SVOBODA: NEZVALOVĚ PANTOMIMĚ	113
SRDCE HRACÍCH HODIN	123
COCKTAILLY	131
ADÉ	137
K Pantomimě, Jindřich Honzl	139

Tato kniha vyšla jako I. svazek edice

PRAŽSKÉ SATURNALIE

za redakce FRANTIŠKA GÖTZE

s obálkou JINDŘICHA ŠTYRSKÉHO

s hudební přílohou JIŘÍHO SVOBODY

a doslovem JINDŘICHA HONZLA

v typografické úpravě

KARLA TEIGEHO

nákladem

ÚSTŘEDNÍHO STUDENTSKÉHO
KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ

Praha II. Spálená 20

v 1000 výtiscích

V září 1924

Autor „Pantomimy“ vydal nákl. St. Kočího v Brně

knihu básní „MOST“.

